

MIRADOR

SEMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

UN RECORD DE POBLE PRIMITIU

El Setè Aniversari de les Eleccions Legislatives

No hem vist que cap periòdic commemorés les últimes eleccions legislatives de l'any 1923. Aviat farà set anys que vivim fora de la llei tots els ciutadans de l'Estat espanyol, o millor dit, tots els súbdits. I si volem afinar més la cosa podem dir que aviat farà set anys que vivim fora de la llei tots els habitants de l'Estat espanyol, des del més alt al més baix.

que havia de durar tres mesos i mig. Segons la tradició, el matí del 23 de maig un inspector d'ofici va traslladar des del palau d'Orient al palau del Senat els atributs reials per a l'acte d'obertura del Parlament. Escortava l'inspector un piquet d'alabarders. Al palau del Senat, el ceptre i la corona que portava l'inspector foren rebuts per l'oficial major. Des de llavors no hem

En esta alegoría, el Congreso se derrumba... No lloremos como esos hipócritas civilistas que ahora han surgido... deia el Nuevo Mundo en el mes de setembre de 1923. Des d'aleshores, Espanya viu sense Parlament.

Les últimes eleccions de diputats a Corts varen celebrar-se el dia 29 d'abril de 1923; les de senadors el dia 13 de maig. El Parlament va obrir-se el dia 23 de maig i va morir a conseqüència del 13 de setembre, de grotesca memòria. Fa, doncs, set anys de les darreres eleccions legislatives. Unes quantes setmanes després varen celebrar-se unes eleccions administratives, les de diputats provincials.

Un rècord com aquest no pot presentar-lo segurament cap altre país d'Europa ni d'Amèrica. Potser als confins de l'Àsia trobaríem el parió d'Espanya. I el fet és que aquesta enormitat, aquest crim de lesa pàtria, s'ha comès cridant: «Viva España!» El difunt Primo de Rivera hauria cregut que l'escriptor que digués això mereixia presó i confiscació total o parcial de béns, però contra l'instint de «mandar» que tenia el general hi ha l'oposició de tot el món civilitzat que creu que és més patriòtic pensar això que conculcar les lleis i creure que els compatriotes són uns infelïços que no mereixen altra llei que la del «látigo». Aquesta opinió ja ni fa honor als domadors de feres.

Un rècord com aquest no poden presentar-lo ni Rússia, ni Itàlia, ni Turquia, les tres grans dictadures contemporànies. Rússia, Itàlia i Turquia tenen un estatut, diquem-ne legal, i es governen segons aquesta llei. La dictadura del general Primo de Rivera no va arribar a tenir la suficient imaginació per a inventar una ficció de llei. No hi ha en tot el món un exemple de govern tan pobre de recursos. Aquesta debilitat era la seva força. En realitat, tothom el deixava fer perquè el creia incapaç de crear un nou ordre de coses: tothom sabia que la dictadura era una interinitat sense cap altre objectiu que la il·lusió infantil de manar i fer remenamenta. Posada a remenar el pressupost i a administrar el dòcil espanyol, la dictadura ha consumit en sis anys una xifra que Itàlia, amb quaranta milions d'habitants, no ha gastat en vint anys. És un rècord massa esportiu, però que volem fer-hi: fins ara encara ningú no ha demostrat que a les acadèmies militars s'ensenyi l'art de governar els pobles.

De tant en tant, un feble remordiment agitava la consciència del dictador i llavors prenia forma el projecte d'una Assemblea que va portar el títol humorístic i humil·lant de «consultiva». El bon assembleista havia de tenir la condició de xai: entre tots els assembleistes no arribarien a constituir un govern europeu. Altra vegada el remordiment del dictador li aconsellava un gran plebiscit de firmes. Tots recordarem com va fer-se aquell plebiscit de milions de vots sobre els quals s'havia de fingir que el govern s'apuntalava. Això tampoc té precedents enlloc del món. A la cantonada de cada placa o lloc cèntric era instal·lada una taula presidida per uns quants oúpins durs de closca que s'avenien a la comèdia. Resultat: a Barcelona i en altres llocs — i això és autèntic — varen recollir-se firmes de Jesucrist, Napoleó, Buda, Santa Teresa de Jesús, Cervantes, Cristòfor Colom, Abd-el-Krim, el Cid i altres personatges de fama indiscutible. La rifada es feia als nassos dels pupins confiats que presidien l'augusta cerimònia. Aquests són els únics parts que la imaginació primista va oferir durant sis anys, quatre mesos i tretze dies.

No oblidem la data: el dia 23 de maig farà set anys que va obrir-se un Parlament

tornat a veure els atributs de la sobirania, malgrat que la dictadura era monàrquica i remonàrquica. Quan es faran eleccions noves el rècord de poble primitiu comptarà segurament amb vuit anys. Abans, ha dit el general Berenguer, cal depurar el cens. Els pupins de Barcelona comptaven amb l'aliança de quaranta mil morts, un altre rècord de bona fe administrativa que ni la Xina pot oferir.

Com més dies passen més por fan als conservadors les eleccions. Per a evitar el retorn al govern democràtic uns senyors sense cap educació política, que estan convençuts per experiència que el règim de dictadura és el millor, havien imaginat un cop d'Estat. Però — adhuc el Govern ho ha reconegut: no hi ha ambient, no hi ha país per a tanta quixotada: el perill de guerra civil era evident. Encara que els partits no estiguin organitzats, hi ha forces suficientment organitzades per a paralitzar la vida de tota la nació, per a disputar la partida als dictadors. Una nova dictadura consistiria a disputar-se uns quants metres quadrats de cementiri. Això ho ha vist tothom ben clar.

El Dr. Albiñana, inventor de les camises negres última novetat.

Els Dijous — Blancs

ELOGI DE L'ESTACA

Cada diumenge es celebra a Madrid un miting d'una significació molt particular. Els seus organitzadors, gent incansable i que coneix molt bé el temperament de les classes morigerades i conservadores, han triat l'hora en què aquestes classes surten de missa per a fer la seva feina de proselitisme. De totes maneres, a qualsevol hora que fos no hi ha pas dubte que els devots acudirien a la crida, tractant-se, com sembla que es tracta, de defensar una cosa tan greu com són els "fonaments de la societat".

Els oradors són sempre uns senyors molt brillants i ben clenxinats, i els seus discursos sempre resulten models de dialèctica. No en va han begut la seva ciència en les millors fonts, que segons ells no són altres que les dels jesuïtes i dels agustins de l'Escorial.

Oh Comte de Santa Maria de Pomés, imponderable tribú de les nostres dretes més reconegudes, què fa que no doni fe de vida! El moment actual és d'un gran perill. Els braus elements de la "defensa social" han reprès la seva croada. Monarquia, religió, ordre, família, són les essències per les quals s'ha de lluitar amb totes les armes. Fins amb l'estaca, ha dit el senyor Victor Pradera. L'estaca sembla que és l'última paraula, l'última eina amb la qual cal empendre la "defensa social".

Els oradors d'aquests mitings dominicals es reparteixen els temes. Entre la monarquia, la religió, l'ordre i la família, el tema més agraiat, és el de la família. Sempre hi ha un cant a la dona espanyola, i a la maternitat que no falla. Hi ha pàgines inoblidables de literatura, les últimes de les quals les va escriure el difunt dictador, que nodreixen el tema d'una manera florida, abundant i satisfactòria.

El públic fement sap correspondre sempre a les frases que li dediquen, sobretot si l'orador és un senyor jove i distingit. Cal defensar la família contra la corrupció de l'ambient i la dissipació dels costums moderns. Aquest és l'aspecte patètic del tema. Ens assabentem que la immoralitat i la degradació han arribat a un punt extrem, en molt bona part degut als esports i a les modes estrangeres, que atempten pèrfidament i traïdament contra l'honor de les filles. Quan senten això totes les solterones de quaranta anys per amunt es commouen. L'èxit és segur. Cada diumenge el miting és ple de senyors d'edat, senyores, moltes senyores i criatures. La impressió final sempre és la mateixa. Que els fonaments de la societat trontollen, i la pau i tranquil·litat de les famílies també. Que estem sobre un volcà i que cal defensar-se a cops d'estaca.

Atacar un volcà a cops d'estaca resulta una figura literària una mica massa exagerada.

De totes maneres, la gent d'ordre sap sempre allò on va i no divaga tant com sembla. No fa gaires dies que amb el crit de "mori la República" i "mori l'Unamuno" van començar a repartir i a rebre nombrosos i variats cops d'estaca que no tenien res de metafòrics.

Amb la qual cosa es demostra que un cop d'estaca sempre pot servir de punt d'orientació.

A.

MIRADOR INDISCRET

El destre i el mestre

L'Orfeo Català ha fet un viatge triomfal, tothom ho sap. Tant a Sevilla com a València, ha estat ben rebut i homenatjat. Bufen vents de concòrdia, i això n'és un senyal, en espera d'altres més importants.

Com no podia deixar de succeir en una ocasió així, sempre hi ha anècdotes a espigolar. Aquí en van unes quantes.

L'entusiasme provocat per l'Orfeo Català entre els sevillans va ser una cosa indescriptible. Sembla adhuc que el mestre Millet va sentir-se pujar al front més d'un cop una honesta rubor, a causa dels «requiebros» i «piropos» que li engegaven les senyores.

— ¡No e' guapo, pero tié ángel! — observaven els entenimentats.

Però un exaltat deia: — Sólo dos personas m'han hecho levantar der asiento: er diestro Belmonte y er maestro Millé.

Les angúnies d'una «juerga»

Grans treballs passaven els mestres Millet i Pujol i el senyor Cabot (Cabot i Rovira), dintre d'aquell «cortijo» dels voltants de Sevilla al qual els havien convidat a una festa típica andalusa.

Mare de Déu de Montserrat, que no beguin aquests xicotets! — es deien l'un a l'altre, observant aquelles piles d'ampolles de «manzanilla» i aquelles muntanyes de peix salat «para hacer boca».

I empenien a cadascú dels seus i, paternalment, els explicaven que aquell diàbolic licor de gust com d'aigua era més traïdor que la mar salada.

— No us n'adoneu i ja està. Sobretot, seny — recomanaven els tres prohoms orfeonistes.

En una d'aquestes un minyó, dels de més bona fe entre els cantaires, va trobar-se amb el mestre Millet darrera una porta amb una cua de lluc fregit a una mà i un «xatet» de «manzanilla» a l'altra.

— Vostè també, mestre! — feu escandalitzat.

— Fill meu, m'obsequien de totes passades — va respondre el mestre, perfectament serè i empipat —. M'haig d'amagar.

Grans gotes de suor que li rodolaven cara avall, donaven fe de la mala estona que li feien passar.

Dances profanes

De cop, va sonar una alegre xaranga. Tocava passos-dobles. Les autoritats van treure a ballar alguna senyoreta. Els orfeonistes, els amb ells, anaven seguint llur exemple. Llavors el mestre Millet, amb veus descompostes, anava desfent parelles. Amablement i política, l'alcalde de Sevilla féu un senyal als músics, que van callar.

I pujava la cobla i, dintre del «cortijo», retrunyia la tenoia. Sevillans i catalans ballaven sardanes.

Estava tot salvat.

Tornant En Millet deia a En Pujol:

— La sardana, diguin el que vulguin, és la dansa més bella...

I En Pujol va concloure:

— Sí: la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan.

...Dintre la profunda blancor del capvespre andalús, uns còpies responien al llargimeig ponderat de les estrelles, clares com la transparència traïdora de la «manzanilla».

El Mestre Millet i Wanda Landowska

Es contenen diverses anècdotes de l'austeritat del mestre Millet, que ha lluit novament entre l'alegria andalusa.

Una de les millors és aquesta:

L'última vegada que la cèlebre concertista del clavec Wanda Landowska va ésser a Barcelona, fou obsequiada amb un àpat d'homenatge.

Coneixedora del pudor una mica «isard» del mestre, va idear una facècia.

I, en efecte, arribat el moment de respondre els brindis, ella va pronunciar les següents paraules:

— Deixeu-me que dipositi un bes en el front del mestre Millet, com a homenatge a la música de Catalunya.

— Això sí que no, senyora! — va saltar bruscament En Millet aixecant-se de la cadira tot sufocat i fent-se unes passes enllà.

Per la concòrdia

No hi ha cap mena de dubte que, malgrat del temporal apartament del senyor Cambó de les activitats socials i polítiques, no impideix que les seves doctrines segueixin el camí triomfal que el seu autor desitja. Ara mateix, en una de les notícies sobre el viatge de l'Orfeo Català, llegíem a La Publicitat que el nostre Orfeo donaria a València un concert que començaria amb El cant de la senyera i acabaria amb La Berengueria. Com es veu, no es pot pas fer més per la concòrdia.

Piquiponiana?

Té participació el senyor Pich i Pon en el negoci del Ritz? No ho sabríem pas dir perquè no ens interessa per cap raó del servei; però sí que sembla que n'hi hagi tingut en el bateig de la sucursal del Ritz a l'Exposició: «La Rosaleda». Per què se'n diu «La Rosaleda», així en castellà i tot? Perquè hi ha roses? No; els rosers els plantaren després i el nom és ben català. «La Rosaleda» ocupa la casa que abans de l'Exposició hom en deia de la Colla de l'Arròs. Comprenen ara, els nostres lectors? «La Rosaleda» no és «La Rosaleda»; és «L'Arrossaleda».

Respecteu els colors

Eren les sis de la tarda. El sol es podia pausadament, sense presses. El carillon tocava l'himne de Montseny. Els automòbils corrien Rambles amunt i Rambles avall aprofitant l'avinentsa del llum verd. De sobte, un automòbil groc va obrir-se pas en sentit transversal, desobeint els senyals lluminosos i tots els urbans cuitaren a fer-li acataments, parant els seus dels automòbils que pretendien avançar emparant-se en la llei dels colors.

L'automòbil groc el conduïa el batlle de Barcelona, comte de Güell.

Si poguéssim transcriure el que va rondinar un taxista del morro fort, els nostres lectors s'haurien de posar ulleres fumades.

Humilitat cristiana

El senyor Ramon Albó, que és un home humil com una violeta, era objecte de l'homenatge més entusiasta per part d'un alt funcionari del Tribunal de Nois d'aquesta ciutat.

— Oh, don Ramon! — li deia amb emoció —. Vostè sí que és un home de prestigi!

— No... no... amic! — anava replicant ell amb la vista baixa —. No sóc ningú!

— Com s'entén que no és ningú? — insistia el funcionari —. Un senyor que té dues Grans Creus!

— No... no... amic; no són dues, que són tres les Grans Creus que tinc; però... tant se val!

Bascònia i Catalunya

Conegudes són les teories del nostre Francesc Pujols, respecte de l'hegemonia que exerceixen Bascònia i Catalunya actualment en la resta d'Espanya. Conegudes són també les diferències que hi estableix.

Una vegada amb l'escriptor Ramon de Maeztu en van parlar llargament.

L'avui ex-ambaixador d'Espanya a la República Argentina, com a conclusió de la conversa amb el nostre escriptor, va dir:

— Yo creo que esto acabará con una guerra entre catalanes y vascos.

— Caramba! — va dir En Pujols molt atent — esto sí que lo sentiria en el alma...

— Y esta guerra la ganaremos nosotros los vascos — va insistir En Maeztu.

— Hombre — va dir En Pujols molt més atent — esto ya me gustaria más.

L'Equestre s'anima

Darrera els vidres de la «peixera» de l'Equestre passa alguna cosa. No es veu des del carrer, però hi passa. Sembla que hi ha un discret rebombori causat pel que ara explicarem.

Feia cosa d'un any i mig que uns quants socis mataven el temps amb una partideta de póker que de vegades, en l'engrescament del joc, arribava a comprometre sumes bastant importants.

En demanar les cartes per jugar, un criat en duia dos jocs. Els jugadors, al començament de la partida, només en feien servir un, i l'altre quedava en un prestatget de sota la taula. Acabat el primer, es recorria al joc de reserva. Sembla que, quan arribava aquest cas, sortia de sota la taula, no el de la casa, sinó un altre que havia dut un dels jugadors, cosa que no s'ha sabut fins al cap de molts mesos d'observar que així que s'encetava el segon joc, determinats jugadors eren afavorits en gran manera per la sort. Però el bon jugador és supersticiós i han calgut quinze mesos per trobar anòmala aquesta casualitat.

Segons es diu per l'Equestre, les quantitats perdudes en aquest temps pels jugadors dissortats són al voltant de dues centes mil pessetes.

Ja tindrà raó aquell «clubman» al qual sentíem dir anys enrera:

— És clar que la sort hi fa molt; però, desenganyeu-vos: sempre guanya el que en sap més.

Càlcul exacte

J. Navarro Costabella, diu en un reportatge de La Veu del diumenge dia 11 d'aquest mes en una conversa amb Ramon Cases: «A continuació li preguntarem quantes teles havia pintat durant la seva carrera... Tant vam preguntar, que Ramon Cases... es decidí a respondre que pintava unes vuit teles cada any».

«Ramon Cases té, actualment seixanta quatre anys. De manera, que si els nostres càlculs són exactes, es pot comptar que Ramon Cases ha pintat fins ara, unes cinc centes dotze teles».

Efectivament, els càlculs són exactes. El que ens costa més de creure és que En Cases es posés a pintar eixint de néixer.

Ex-personalitats?

El senyor Lluís Duran i Ventosa, l'Eminència grisa de La Veu, ha començat des d'aquest diari una defensa de la Lliga contestant a l'article de Gaziel que publicàvem en el nostre número passat.

En el primer article parla dels homes de la Lliga, i, a part En Cambó, en cita dotze de notables amb els quals es podria formar una candidatura de diputats a Corts sense parió. Ara bé, com que el senyor Duran té fama de maquiavèlic, ha estat molt notat que entre aquells noms no figuren ni el senyor Puig i Cadafalch ni el senyor Vallès i Pujals.

Es que aquests dos ja no són notables, o és que no són considerats bons com articles d'exportació?

Tradicions de "La Veu"

Una altra cosa també ha estat notada en els esmentats articles del senyor Duran, i és que es guarda com d'escaldar-se d'anomenar la publicació on ha aparegut l'article de Gaziel al qual contesta.

Això, a nosaltres, no ens ha sorprès gens. Els silencis d'aquesta mena són tradicionals de tota la vida en aquella casa, tant com el tracte que es dona a tothom que s'hi anomena.

Quan el redactor en cap de *La Veu* era En Ramon Casellas, a la redacció del diari hi havia sovint escenes del tipus de la que referim.

Un redactor qualsevol havia de citar una pila de noms en la seva ressenya i, per no incorrer en desgràcia, de tant en tant havia de preguntar:

- A Tal, què li posem?
- Illustre amic — feia En Casellas sense alçar la vista de les quartilles.
- I a Tal, com li diem?
- Eminent prosista — deia En Casellas, que es sabia de cor totes les complicades jerarquies establertes.
- I a Tal, què? — tornava el redactor.
- No se l'anomena.

Predicador prudent

Predicava un sant varó a certa església d'un poble de muntanya. El públic es componia exclusivament d'aquelles pobres velletes que la plebs els diu «beates» o «beiates» i a les quals per més pena, el senyor Manuel de Montoliu va infligir una seriosa apologia, *Elogi de la beata*, que va veure la llum del Senyor en un setmanari poc llegit (aqui ha només *Catalunya Social*).

La predicació versava sobre Sant Francesc d'Assís i els miracles i casos meravellosos de la seva exemplar existència; va arribar un punt que deia el pare:

— Un cop que tenia temptacions, Sant Francesc va gitar-se tot nuet damunt d'uns esbarzers.

Però, notant un cert moviment púdic entre l'esveradís, auditori, va esmenar de seguida:

— Bé... tot nu... en calçotets.

Pobre Rimbaud!

Es veu que deu ésser cosa impossible que els nostres crítics arribin a saber mai qui fou i què féu un tal Artur Rimbaud, que tenim entès que feia versos.

L'altre dia Ramon Xuriguera escrivia: «Rimbaud té al seu haver una frase...» i la frase és aquesta:

Pas de la couleur, rien que de la nuance.
Per la nostra banda ens atrevírem a insinuar que ens sembla que això és un vers de l'*Art Poétique*, de Verlaine.

No tindrem més remei que publicar un article (copiat del *Larousse*) sobre Rimbaud.

Distret o abstret?

Conten que l'eminent crític teatral, o més ben dit, registrador de la propietat teatral, senyor Bernat i Duran, va anar convidat a un casori. Això pot passar a tothom.

Potser pensant en l'argument d'una obra seva completament original, per l'estil de *Quan el cor parla*, l'home, a la sortida de la cerimònia religiosa, estava allò que se'n diu a tres quarts de quinze.

Va girar-se a la seva parella, i tot d'una li va preguntar:

— Vostè també ve al cementiri?

Contents i enganyats

El senyor Canals, l'empresari de Novetats, és un gran diplomàtic. Això ho saben tots els autors, fins els que encara no han estrenat. Però la diplomàcia del senyor Canals, sense En Pallac, no seria suficient per aconseguir els autors. En Pallac és el que acaba de fer el pes.

— Què? Què li ha dit? — pregunta En Pallac, amb un interès maternal a l'autor inèdit que surt amb el manuscrit sota el braç.

— Diu que retiqui el primer acte i suprimixi els altres dos.

— Llump! — exclama En Pallac amb les llàgrimes als ulls. — Aquest soviet!

— ...!

— Sí, senyor. La culpa és dels autors de la casa, que el tenen suggestionat.

L'autor se'n va tot resignat, i En Pallac segueix timbrant «tacos» de butaques. Minuts després, el senyor Canals treu el cap per la porta i pregunta:

— Ja li ha dit allò del soviet?

— Sí. Se n'ha anat tot content.

La diplomàcia no té entranyes.

Un curiós antecedent de la cordialitat actual

La frustrada "Conferència d'Avila"

Mesa, Tapia, Díez Canedo, Fernando García Vela, José Cuartero. — *Grupo ultraibérico*: Alomar, Estelrich, Millet, R. Canals, A. Calvet, Bofill i Mates, Gual, Terrades. En la *raya del Ebro*: Vives, Marquina (E. y R.), D'Ors, Bagaria, Blay, Borrás (E.).

Per la meua banda, i segons el pla que havíem establert, desitjós de cooperar amb entusiasme i bona fe a la generosa i intel·ligent iniciativa d'Azorín, vaig escriure algunes lletres als amics de Catalunya procurant que llurs respostes em poguessin orientar respecte l'acollida que el projecte podria esperar dels elements de la Lliga, d'Acció Catalana, etc.

Penso que potser resultarà ara curiós i interessant — i àdhuc de profitosa utilitat per a veure el camí que fan les idees i establir una certa escenografia política — reproduir fragmentàriament algunes de les opinions en aquella ocasió recollides.

L'ADHESIÓ DE L'ALOMAR

En lletre del 6 de juliol m'escriví el meu caríssim amic i admirat escriptor Gabriel Alomar:

«Estimadíssim amic: M'entero amb gran plaer dels projectes d'Azorín. Completament d'acord i disposat de mi. Crec, com vostè, que urgeix fixar l'estructuració del pensament català quant a la personalitat col·lectiva de Catalunya. Acabem d'arribar al màxim de la bel·ligerència parlamentària. El separatisme, com a opinió, és un defecte que es formula fàcilment. Les protestes del senyor Pla i Daniel l'altre dia, varen semblar-me de molt mal gust, lacynunas...»

Seguien referències amabilíssimes a altres afers que no tenen res a veure amb aquesta qüestió.

Teníem, doncs, ja l'adhesió d'un important nucli del pensament català. Calia anar recollint-les totes.

EL REPÓS DE TERRADES

Heus ací ara la lletre de l'eminent Terrades, a qui jo aleshores no tenia el gust de conèixer personalment. Porta data de l'11 de juliol de 1923:

«La idea d'Azorín, a qui em plauria molt conèixer, és molt noble i m'honoraria moltíssim. No crec, però, que la meua presència fos útil. Les meues idees sobre la fúria patristica i les manifestacions no interessarien probablement a ningú. Ans bé molestarien a molts. Prefereixo el silenci i el treball de cada dia. Aquest treball m'absorbeix fins el temps que de bona gana dedicaria a l'estudi. Si un dia té ocasió de venir per aquí, podrà persuadir-se de la total absència d'exageració en les meues paraules per les quals quasi em crec en el deure de demanar-li excusa, tant és el greu que em sap de no acudir amb la meua veu a reforçar la polifonia que vostès gallardament volen entonar...» Etc., etc.

Ja començàvem a tenir, en les afirmacions negatives, certes clors de discrepàncies.

MÉS ADHESIONS

Altres amics — Gual i Gaziel, com a exemple — s'adheriren, àdhuc amb fervor i entusiasme, a la noble iniciativa d'Azorín, oferint i tot la seva cooperació decidida a les tasques organitzadores i fent, prop dels seus amics la indispensable propaganda, quan el cas arribés.

Calia, no obstant, per damunt de tot saber si, segons desitjàvem nosaltres, coincidirien a Avila representacions legítimes de la Lliga Regionalista i d'Acció Catalana, els dos partits que en aquell temps integraven la totalitat del catalanisme polític.

LA LLIGA. — UNA LLETRE DE L'ESTELRICH

Penso que no relisco ni faig cap indiscreció dient que, personalment, vaig fer algunes demarques prop dels directors de la política de la Lliga per tal d'assabentar-me de l'estat d'ànim amb què rebrien la invitació castellana i que la meua impressió fou que col·laborarien en la iniciativa d'Azorín.

«Mon car amic: Dimarts passat vaig rebre la vostra carta i dissabte vaig parlar-ne amb el Sr. Duran i Ventosa. En principi, la idea em sembla factible; poden creure que treballaré de ferm per aconseguir l'adhesió dels nostres intel·lectuals més prestigiosos d'aquí i de Mallorca. Però, abans de fer cap gestió, crec necessari que m'informeu més concretament, sobretot respecte aquests punts: — A. Suposo que el punt de vista dels intel·lectuals és el de considerar que, per damunt de la discòrdia política entre Espanya i Catalunya, poden dialogar els intel·lectuals d'una i altra banda i poden — influïnt els espanyols sobre l'opinió i procurant els catalans de no mesclar en el mateix atac l'Espanya oficial i l'Espanya espiritual que aquells representen — àdhuc contribuir que el plet català tingui solució adequada sense anar a la violència. És així com planteja la qüestió? — B. Programa del Congrés. ¿Com es faria en tot cas aquest canvi d'impressions? Data probable. — C. Gent que hi assistiria. Llista dels principals elements. Llista de les persones que al vostre judici caldria invitar de Catalunya. (Seguiren aquí dues recomanacions a favor de dos mallorquins.) Espero les vostres indicacions i m'oferixo per cuidar-me de l'organització del Congrés pel que respecta al reclutament (?) de gent nostra. Entre la Fundació Bernat Metge, els col·laboradors de l'Editorial Catalana i els amics de l'Institut em sembla que hi ha tota la gent que compta intel·lectualment a Catalunya.»

Per aquest costat, doncs, no hi havia obstacles.

Però...

L'ACCIO CATALANA. — RESPOSTA DE BOFILL I MATES

El gran poeta polític — no sé si li escarria més de dir-li polític poeta — caríssim amic, m'escriví amb data de 7 de juliol:

«Benvolgut amic: Llegida la vostra lletre, l'he feta a mans dels meus amics. Deixant per més tard la total decisió, sense contrariar amb el que ara us responc cap compromís, és la nostra opinió general que caldria que acollís la vostra proposta dient-ne: a) qui convoca; b) a qui convoquen; c) per què convoquen. — El nom d'Azorín, un dels més sòlids prestigis de la intel·lectualitat espanyola, i la vostra amable mediació, fan que us demani detalls. Caldria saber quins sectors i quins altres noms de terres d'Espanya us acompanyarien en la vostra iniciativa i contribuirien a realitzar-la. Caldria saber quins altres sectors i quins altres noms de Catalunya serien convocats. I si hi serien compresos o no els d'altres regions de la nostra parla. Caldria saber les finalitats, el programa i les modalitats de l'acte que proposeu. — No haig d'amagar-vos — altrament és públic — que Acció Catalana representa una opinió — creixent a Catalunya — que ja no creu en l'eficàcia de simples diàlegs.»

UNA OPINIÓ INFORMATIVA

Com que jo no ignorava — altrament era pública — aquesta posició del partit d'Acció Catalana, havia cercat altres mitjans d'informació per a saber a què atienir-me. I el mateix dia 7 en què m'escrivia Bofill, m'escriví també un altre amic caríssim, confidencialment (no puc doncs, avui tampoc, donar el seu nom) coses com aquestes:

«Avui dia, la nostra joventut intel·lectual (l'única a qui poded referir-vos, crec jo, perquè els vells són tots indiferents o lassats) gairebé en massa segueix l'Acció Catalana. Sé que ha escrit també a Bofill i Mates. Ignoro què li ha contestat. Però que diríeu que pensen els seus respecte la projectada Conferència. Tots els «prohoms» són contraris a ella. L'únic que va simpatitzar amb el projecte, una mica vivament, fou En Rovira i Virgili. Mes, en resum, llur actitud global seria, segons sembla, la de pendre's-ho amb molta fredor. Cas que es reuís la Conferència, hi acudirien, en tot cas, passivament, sense prendre-hi part calorosa, sense cap entusiasme, i limitant-se probablement a enviar-hi algú que llegís un manifest concretant l'ideari d'Acció Catalana. Res més: fóra doncs, una actitud molt semblant a la que volien adoptar al Congrés, si no s'hagués extraviat pel camí l'acta guanyada per Rovira i Virgili. — No obstant, aquests mateixos elements sembla que venen amb gust (un gust com si diguéssim irònic i espectral) que la Conferència es fes i que hi acudís els de la casa del davant, és a dir, el de la Lliga. Però ells no hi creuen, ni crec que hi vulguin creure.»

Em cal fer l'advertiment sincer que, per la seva alta capacitat intel·lectual i el seu seny seri i subtil, les indicacions del meu corresponent estimadíssim i admirat han estat — i segueixen essent — per a mi al·liconament i assegurança tothora.

EL MESTRE MILLET

Per altra part, el gloriós mestre Millet — pel qual sento la devoció que li deu retre tot bon català — en una llarga lletre amb la qual tingué la bondat de respondre la meua, em deia, entre altres coses i després d'elogiar i aplaudir la iniciativa d'Azorín:

«Trobo que s'hauria de sospesar molt la forma que s'hauria de donar a la dita reunió, assemblea o conferència, ja que els moments actuals són delicadíssims; els ànims i fins l'epidermis estan molt excitats; fóra molt fàcil, em sembla, que lo comença amb la més bona fe acabés amb apassionaments sentimentals de raça...» «Jo a penes he tingut temps de consultar els amics que pertanyen al meu sector...» «La ideologia catalana ha estat exposada mantes vegades en llibres, conferències i continuament ho és en els periòdics més caracteritzats de la nostra terra. No podrien els intel·lectuals catalans de bona voluntat veure en què dissimulen uns dels altres i en articles o conferències exposen uns criteris i demanen la nostra controvèrsia per escrit? No fóra potser això menys perillós i més pràctic...» «Els homes no som pas al món per a fer-ne la guerra els uns als altres, encara que desgraciadament passa prou sovint així, sinó per a amar-nos i ajudar-nos. Si ens sabéssim entendre, el bé de l'un fóra el bé de l'altre. L'Espanya ben entesa fóra el bé i el benestar de totes les nacionalitats que la formen.»

EPITAFI

Després d'aquestes i altres investigacions i recerques, vaig donar compte per escrit a Azorín de totes les impressions rebudes. Als pocs dies vaig rebre una lletre del gran escriptor, datada a Sant Sebastià i que deia així:

«Querido amigo: ¡Hélas! La Conferencia ha fracasado. Muchas gracias por todo.»

COLOFÓ

A més a més de totes les raons exposades i de totes les que es poden entendre perfectament sense ésser exposades, m'ha mogut en l'ocasió present el desig de fer justícia i homenatge al nobilíssim intent de l'Il·lustre autor de *Castilla*, que, d'uns quants anys, s'avança a la cordialitat d'ara.

RAFAEL MARQUINA

Madrid, maig 1930.

DEMÀ. DIVENDRES.

Sessió de cinema MIRADOR

L'APERITIU

Bibliografia de l'alcohol. — Això és un tema per al «Conferència Club» que no aniria del tot malament. Proposo aquest títol als que remenen les cireres de l'elegit institució. La conferència podria celebrar-se per exemple a la «Bodega» del Colón. El conferenciant tindria de ser un senyor d'una certa edat i d'una confiança absoluta. El vestíriem d'uns colors tendres i suggestius, li fariem una loció de gin ben sec per pentinar-lo, i a la galta esquerra li enganxariem una cirereta confitada i pansida que hagués estat uns minuts dintre una copa de Manhattan. El senyor de la conferència hauria de ser *Doctor honoris causa* d'una universitat balcànica, i hauria d'haver tingut un fill natural amb una *pensionnaire* de la Comédie Française. Aleshores tot aniria molt bé i la conferència tindria el to que exigeix el tema. Mentrestant les senyores i els senyors de l'auditori podrien anar provant cocktails i triturant patates fregides.

Aquesta proposició meua pot semblar poc seriosa; ja sé que entre els de «Conferència Club» hi ha individus que només beuen aigua mineral, però àdhuc aquestes persones sortirien convençudes de la importància del tema i del molt que pot donar de si una conferència com aquesta, si el que recita sap complir amb la seva obligació.

L'abstenenisme americà ha proporcionat ja una bibliografia delicadíssima. Recomanem als meus lectors un llibre de Pierre Mac Orlan titulat *Les pirates de l'avenue du Rhum*, i en aquest llibre podran veure com desembarcar uns quants barrils d'aiguardent és un fet de proporcions tan teatrals i complicades com fer callar al famós Gandhi o bé obligar-lo que es vesteixi de paisà.

Mentre a Amèrica, l'alcohol clandestí serveix de matèria explosiva al film i a la literatura, a Europa l'alcohol tolerat serveix per donar uns acaramelades nerviosits de girl a la pompa gairebé monàstica dels antics cellers.

De les velles tavernes a las quals els personatges dramàtics de cent cinquanta quilos anaven a perdre el cap amb tota la brutalitat i la grandesa, hem passat al níquel del bar; i en aquest ambient té més importància ser acrobata i estar amb relacions íntimes amb una bona manicura, que un estomac de provada resistència.

Avui dia ja no es publiquen aquells llibres de cobertes verdes i de lletres primorosament inconfessables i sense pretensions, que es deien, per exemple, *Le bon liquoriste*, i que només s'estudiaven els frases i els sastres sentimentals. Em refereixo als sastres que van fer les cinquanta quatre redactes de color de rosa, perquè les pogués lluir Honoré de Balzac, i que naturalment no les van cobrar mai.

Ara el llibre de moda del bevedor i de l'aficionat és aquesta obra que fa uns mesos publicaren Rip i Paul Colin, i es diu *Cocktails de Paris*.

I és curiós perquè Rip és un senyor xovinista i partidari del pentinat de les *concierges*, del bigoti dels cansaladers i del somriure de Santa Joana d'Arc.

Però es veu que Paul Colin ha convençut a Rip, i després de col·laborar en una revista pel gust de les citades *concierges*, ha col·laborat en un llibre pel gust dels nois i de les noies andrògines i de les senyores americanes que van deixant la pell pels cabarets com les serps per les gasetes.

I s'ha de confessar que el llibre de Rip està escrit amb la gràcia i el bon humor dels seus anys, però no sé per què s'hi nota una punta d'aire del pervingut al bar. Un d'aquests minyons que mengen carn crua de senyoreta i es fan treure les sabates i els mitjons, el trobarà sens dubte poc expeditiu, poc desabusat.

Rip s'empenca en el seu llibre un truc excel·lent, que sempre dona bon resultat entre el moltonisme nacional i internacional: consisteix en la col·laboració de totes les persones més importants que remenen la cua per París, i que poden afalagar l'esnobisme del públic. Totes les grans «vedettes» firmen una recepta de cocktail, tots els domadors de milionàries, i tots els que es moren de gana amb les llàgrimes de la lluna penjades als cabells han acceptat la col·laboració. El París del teatre, de les galeries d'art, de les redaccions truculents, de l'esport de dia i de l'esport de nit, del claudat del tot i del francament impudic, ha volgut barrejar en dosis prudencials o imprudents la «Mandarinette Cusenier», el «Vermouth Noilly», el «Kirsch Jacobert», el «Rhum Saint-James», el «Brandy Courvoisier», el «Curaçao Fokking», etc., etc., etcètera, perquè no m'agradaria passar per erudit, però només heu d'obrir el llibre i anar copiant noms de beguda i quedareu molt bé davant de qualsevol president de les Conferències de Sant Vicents de Paul.

Els literats s'havien permès fins ara discretes disbauxes alcohòliques, amb les tacles de la màquina d'escriure o amb el bec de l'estilogràfica. Això és necessari, perquè es veu que els temps ho demanen, i a mi de passada confesso que no em sap greu. Però el cas de Rip i Paul Colin bat el rècord, és un llibre que si va a parar a Amèrica farà més mal que el famosíssim Werther en l'època que Werther diuen que feia mal.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Fontbernart Sastre

CUCURULLA, 2, 1.

QUANTS PELL

Extens assortit

Jaume I. 11

Telèf. 11655

Per visitar les Exposicions de Barcelona i Sevilla

així com Saragossa, el Monestir de Pedra, Madrid, Ecija, Còrdova, Granada, Serra Nevada, Múrcia, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona

Pròxima sortida: el 31 de maig

Pròximes Excursions en Autocar Pullman

(proveït de calefacció per aire) que amb tota garantia organitza

VIAJES MARSANS, S. A.

15 dies de deliciós viatge, comprenent-hi tota despesa d'allotjament i pensió en els hotels citats a continuació, així com propines, impostos, etc.

per Ptes. 775, per persona

LLEIDA: Palace Hotel.
SARAGOSSA: Hotel Universo y Cuatro Naciones.
ALHAMA DE A.: Hotel Termas Pallarés.
MADRID: Hotel Nacional.
VALDEPNYAS: Hotel La Paloma.
CÒRDOVA: Regina Hotel.
ECIJA: Hotel Comercio.
SEVILLA: Hotel París.

ANTEQUERA: Hotel Infante.
GRANADA: Hotel Alameda.
BAZA: Rest. Queens Victoria.
MÚRCIA: Reina Victoria Hotel.
ALCOI: Hotel Continental.
VALÈNCIA: Palace Hotel.
CASTELLÓ: Hotel Suizo.
TARRAGONA: Hotel París.

Totes les habitacions exteriors amb aigua corrent i calefacció

IMPORTANT. — Els turistes poden agregar-se des de qualsevol punt dels indicats. Les sucursals i corresponents de VIAJES MARSANS, S. A., en les ciutats poblacions, així com les direccions dels indicats hotels donaran tota classe de referències a qui ho sol·liciti.

Punts de Seny ⁽¹⁾

La futura actuació política de Catalunya

X

UNA ESCISSIÓ FATAL

Acció Catalana va néixer amb l'obsessió inicial de totes les sectes protestants. No sabia pas ben bé què volia. Però sabia perfectament què rebutjava: rebutjava continuar a remolc de la *Lliga*. Ja en tenia prou!

Aquesta escissió es podia preveure des de l'endemà mateix de la mort de Prat de la Riba. Compost, en gran majoria, d'elements culturals, el grup originari d'*Acció Catalana*, un cop desaparegut aquell gran propulsor de la cultura a Catalunya, de seguida començà de sentir-se malament dins una organització com la *Lliga*, on predominaven els polítics professionals i els temperaments oportunistes, força envellits tots ells per una lluita llarga i gairebé mai rectilínia. L'escissió era, doncs, una cosa fatal. Ningú, per altra part, no va contribuir-hi tant, sense voler, com la *Lliga* mateixa.

Els intel·lectuals, els erudits, els poetes i artistes, en aquella casa de polítics, una vegada desaparegut Prat, vingueren a ser com una mena d'estadants de les golfes. No és que fessin nosa, però tampoc ningú no es preocupava d'anar obrint-los pas. I és impossible de mantenir indefinidament la cohesió d'una comunitat política — d'una «escola», com en deien a la *Lliga* llavors —, si no van incorporant-se dins la selecció directora les joves promocions, sobretot quan les velles no han pas donat proves d'una capacitat extraordinària.

Cansats, doncs, d'esperar a la *Lliga* un torn que mai no venia, i contrariats de veure que les coses no anaven pas com ells haurien desitjat, els d'*Acció Catalana* van arrencar tendint a bandera per compte propi. Des de llavors la *Lliga* va ser per ells l'apèndex de l'abominació —, i això de tant com l'havien sincerament estimada.

XI

HEREUS DESORIENTATS

Que *Acció Catalana* es posés a combatre asprament la *Lliga*, era, doncs, cosa lògica. Que l'antic fervor d'escola es tornés odi amarg contra la sagristia, també era natural. Però que *Acció Catalana* hagi confós i encara confongui habitualment la sagristia amb el sant, vull dir, Cambó amb la *Lliga*, fins el punt que combatre la *Lliga*, per *Acció Catalana*, gairebé es redueix a combatre personalment Cambó, a tort i a dret, amb solta o sense, és una cosa que, francament, m'admira. I no perquè a mi em dolguin els atacs a Cambó, sinó perquè em reca de veure que *Acció Catalana* potser encara no ha copsat ben clarament la seva veritable i fecunda posició política dins de Catalunya. És un hereu que ignora l'abast exacte de la seva herència. Mentre Rovira i Virgili va manipular-la, *Acció Catalana* l'ignorà del tot. Avui, descartada la influència pertorbadora d'aquell director ocasional, sembla orientar-se perfectament, de mica en mica. Però encara persisteix la seva gran confusió originària: la confusió de la *Lliga* amb Cambó. (Aquest, cal dir-ho tot, hi té la seva part de culpa, perquè consent encara massa que la *Lliga* segueixi confonent-se amb ell.)

Què diables empeny *Acció Catalana* al seu anticambonisme irreflexiu, si ella i Cambó no tenen res a veure l'una amb l'altre —, si tots dos, l'una i l'altre, són dues forces complementàries, àdhuc quan semblen antagoniques, de la política de la nostra terra?

O bé jo estic completament engegat, i en aquest cas perdono-me, o bé jo veig tan clar com la llum del dia, que *Acció Catalana* i Cambó són avui els dos representants essencials, insubstituïbles, d'aquell doble caire que ha tingut i haurà de tenir sempre l'activitat política de Catalunya: l'actuació catalana endins, i l'actuació catalana enfora. És a dir: Cambó segueix essent Cambó; i en canvi, l'esperit de Prat de la Riba ja no és a la *Lliga*, perquè ha passat a encarnar-se en *Acció Catalana*.

XII

DESCOMPARTIMENT DE L'ACTUACIÓ CATALANISTA

Entre la gent d'*Acció Catalana* es diu que el desequilibri provocat a la *Lliga* per la mort de Prat de la Riba és degut a que Cambó, mancat del contrapès del seu company, va endur-se'n el partit vers noves rutes perilloses. Però aquesta apreciació, feta de bona fe, és tan falsa, que ve a ser el revés exacte de la veritat.

Cambó, després de mort Prat de la Riba, ha seguit fent absolutament el mateix que

feia en vida d'ell, el mateix que haurà de fer sempre, perquè la seva tasca és molt llarga i encara no està, ni de bon tros, acabada. Mort Prat de la Riba, Cambó va continuar representant, amb més intensitat cada dia — tal com demà, si actua, ho podrà fer amb més força que ahir —, l'actuació catalanista Catalunya enfora, l'única que ell pot realitzar perquè la sent i practica amb una virtut personal incomparable. No hi hagué la més petita capgirada ni el canvi més mínim, de la part de Cambó.

El que va passar, ben al revés, és que mentre Cambó prosseguia la seva activitat característica, Catalunya enfora, la mort de Prat de la Riba va deixar desemparada l'altre actuació complementària, Catalunya endins, de la qual Cambó no havia estat mai el cap ni el mestre; i la *Lliga*, privada de l'home necessari que la duia a terme pacientment, hagué de confiar-la a mans barroeres, que la varen exercir tan desastrosament com tots sabem.

D'aquí nasqué, precisament, *Acció Catalana*: de la necessitat de reprendre la tasca de Prat de la Riba, no de la urgència de treure la seva a Cambó, *Acció Catalana*, o no té contingut ideal, o té el mateix, conservat pel fervor dels deixebles més purs i més íntegres, que tenia l'ensenyament del primer d'aquells mestres. És l'hereva directa de l'esperit de Prat. Per això és tan absurda la seva fòbia camboniana. Prat de la Riba no es va barallar ni s'hauria barallat mai amb Cambó, perquè sabia que, tot i sent tan diferents, i precisament pel fet de ser-ho, es completaven admirablement l'un a l'altre.

XIII

CATALUNYA ENDINS: «ACCIÓ CATALANA»

Acció Catalana té necessitat de Cambó perquè la feina d'ell no és la seva. Ni l'esperit d'*Acció Catalana*, que és el mateix de Prat, està fet per actuar Catalunya enfora, ni té cap home, ni un sol, capaç d'empendre això, aquesta tasca. No crec que ningú pugui fer-se la il·lusió contrària. Potser sí que algun dels capdavaners d'*Acció Catalana* fins es veuria amb cor d'arribar a fer una rehlada oratòria en el Parlament espanyol. Però ja sabem què són i què valen aquestes pures demostracions melodioses.

En canvi, *Acció Catalana* té homes que poden continuar perfectament la tradició de Prat, que mai no governaran ni influirán directament en la política general espanyola, però que poden ésser de primer ordre per la intensificació interna de la catalanitat. La intervenció d'*Acció Catalana* a Espanya, fins ara ha estat nul·la. Però la seva presència a Catalunya ja és força important. La millor obra, fins ara, d'*Acció Catalana*, no és una obra estrictament política, sinó més aviat cultural. No és res més, ni res menys, que el millor diari català de Catalunya.

XIV

ENEMIGS QUE ES COMPLETEN

Si *Acció Catalana* sabia veure clarament — i jo no en desespere — el seu camí, es deslliuraria de la seva obsessió anticambonista, que en el fons no és altra cosa sinó la por que la *Lliga*, a xopluc de Cambó, segueixi retentint indegudament l'herència de Prat de la Riba.

Que *Acció Catalana* bati, arreconi, escombrí — si pot — la *Lliga* dins de Catalunya. Però que no vulgui fer el mateix amb Cambó. Aquest treballa (i cada dia haurà de fer-ho més) Catalunya enfora. No solament no representa cap destorb pels hereus de Prat, sinó que els fa un servei inestimable. Per què combatre'l, doncs, si després d'haver-lo mort, possem per cas, haurien de ressuscitar-lo?

Entre Cambó i *Acció Catalana* ha d'establir-se la mateixa relació — no personal, ni afectiva, ni de col·laboració directa, tan sols, sinó d'interdependència íntima, tàcita, necessària i profunda — que hi havia entre l'actuació de Cambó i la de Prat de la Riba.

GAZIEL

(1) Vegi's MIRADOR dels dies 1 i 8 del corrent. E quart i darrer article sortirà al número vinent.

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

mirant a fora •

Un somni

Poincaré ha publicat no fa gaire en L'Illustration i en uns quants diaris europeus, un somni que recentment ha tingut, o més ben dit un mal somni: sota aquesta forma que permet una més ampla volada a la fantasia, l'ex-president de la República francesa ha fet una crítica acerba i profundament pessimista dels mètodes governamentals i parlamentaris actuals.

— Però — remarcava un ambaixador a París d'una potència estrangera, que acaba de llegir l'article — Poincaré ha estat, des de 1920, molt de temps al poder. ¿Per què no canviava doncs aquests mètodes, si els creia perillosos?

Briand, al qual es dirigia la pregunta de l'ambaixador, respongué:

— Quan Poincaré era al poder, no li quedava pas temps de somiar

Bon desig

Ara fa dos dijous, entre la multitud de badocs que esperava veure el comte de Galeazzo Ciano i la seva dona, Edda Mussolini, que havien de sortir de la basílica de Sant Pere, una dona es posà a cridar: «Visca Mussolini avui!» L'adulit no s'ofengué gens ni mica, al contrari, respongué somrient.

Aquesta bona dona interpretava amb el desig expressat en el seu crit, una de les idees més cares al feixisme i al seu cap, la de la sobrepoblació italiana que és jutjada tan poc desitjable per alguns dels seus veïns.

I, encara, tal com van les coses a Itàlia, Mussolini és capaç de pensar que el càrrec de Duce ha d'ésser hereditari.

La gran força

Un enviat especial d'un diari europeu entrevistava darrerament el promotor de la revolta índia, el mahatma Gandhi.

Triomfarem — deia aquest —. Estem segurs de triomfar.

— I en què fundeu aquesta seguretat?

— Preguntà el periodista.

— No s'ha donat mai el cas — féu Gandhi — que la feblesa no hagi acabat per poder més que la força!

Versos a mida

El Primer anglès té, entre les seves atribucions, una de molt delicada: la de nomenar poeta llorejat o poeta oficial de la Cort reial, en cas que tal empleu sigui vacant. El fins ara titular, Robert Bridges, morí no fa gaire, i, un cop acabada la Conferència de Londres, Mac Donald ha trobat sobre la seva taula de treball un voluminós dossier amb el que en diem l'expedient dels candidats.

Aquest empleu de poeta oficial, encarregat de commemorar en vers els esdeveniments i els personatges considerables, fa tres segles que existeix. Un dels que l'ha ocupat, fou Tennyson. Els emoluments del poeta són de 72 lliures esterlines cada any, més una indemnització de 22 lliures esterlines en substitució de la bota tradicional d'ivi de Canàries que en altre temps rebia el poeta oficial.

El darrer, Robert Bridges, gairebé no havia exercit la seva funció d'ençà que s'havia decantat al misticisme religiós.

— Ha perdut la llengua — deia un dels seus adversaris, reprotxant-li que d'ençà de la pau no havia sabut trobar una mica de lirisme per glorificar l'Imperi britànic.

No cal dir que els aspirants a aquesta plaça són nombrosos. I no tots són professionals. N'hi ha que adjunten als documents, mostres de llur talent. Un antic major de l'exèrcit redacta en vers la seva fulla de serveis. Un professor retirat presenta una oda sobre la Conferència del desarmament naval.

La tria és limitada, perquè els candidats no poden ésser ni escocesos, ni irlandesos, i, per afegidura, han de conformar-se en tot a la poètica clàssica.

— Els posen més condicions que per ser ministre — deia Mac Donald —. Sort que el Parlament ni hi té res a veure en aquest nomenament!

La font del rector

Un escultor parisenc, havent rebut l'encàrrec de commemorar amb una font els beneficis d'una cèlebre estació hidroteràpica, ha volgut documentar-se, i en aquesta tasca ha après una historieta bona per explicar.

Quan fou qüestió d'organitzar a la moderna aquella estació balnearia, coneguda ja en l'antiguitat, unes quantes persones de la localitat reberen l'encàrrec de provar en elles mateixes els efectes de les diferents fonts. El rector, persona venerable, es comptava entre aquests experimentadors.

Però al cap d'alguns dies, anà a trobar el comitè mèdic:

— Senyors — digué, una mica ruboritzat —, dispenseu-me de prosseguir l'experiència. Hi ha el dimoni en les aigües d'aquesta font. D'ençà que en bec, he sentit revifar-se'm passions que en la meua joventut ja em van donar molta feina a combatre-les.

— Esteu segur que és l'aigua? — va preguntar un dels metges del comitè.

— N'estic ben cert.

Què calia fer? Proclamar la descoberta als quatre vents? O tenir-la virtuosament amagada?

Es va adoptar un terme mitjà. La font ha estat captada, però la seva aigua és barrejada amb la d'altres fonts.

Així potser tota l'aigua participa poc o molt de les virtuts descobertes pel rector. Però hi ha habitants insaciables que coneixen aquesta llegenda i diuen:

— Quina illàstima que no s'hagi guardat sense barrejar l'aigua de la font del rector! Quina fortuna per tota la regió!

La defecció de l'ala dreta

Fem una afirmació preliminar. Que estem ben segurs que el general Berenguer és un governant de conviccions liberals. Ja en el Marroc va mostrar-se partidari de la penetració pacífica, contraposat a d'altres capítols que només creien amb la lluita a ultrança. Però el que és durant la seva gestió monàrquica, no va poder imposar el seu criteri. Les seves actuacions tenien un peu forçat... Diuen que manar és transigir. De vegades, oobeir. Tot depèn si aquestes transaccions s'han de fer amb els de baix o els de dalt.

El general Berenguer va demostrar aleshores que sabia no solament transigir, sinó encara oobeir. Per tal d'oobeir, no transigia. I més, encara. Sabia callar. En l'art de callar, gran puntal de la política, és un gran mestre.

I més, encara. Vol ensenyar aquest art de callar a tothom.

Però el callar de les oposicions no significa el mateix que un silenci de l'autoritat. El callar de les oposicions és l'actuació encoberta. I l'actuació encoberta pot ser la caixa de Pandora, closa i plena de perills.

Hem començat dient que el general Berenguer era un governant de conviccions liberals. Això prova que les mesures que darrerament ha pres contra les úniques garanties constitucionals (llibertat d'expressió del pensament) que teníem aquests dies, no les ha fetes obeint als consells del seu cor, sinó transigint amb un determinat corrent d'opinió. L'opinió d'una minoria d'espanyols, que en canvi són els més ben plaçats dintre del règim actual. I les dretes no podien procedir d'altra manera.

Són ben curioses aquestes dretes! Gent aciençada que no creu en la llei. Perquè és cert que en el cas present no s'han limitat a demanar que els opinants responguin davant dels tribunals a les transgressions a la llei que hagin pogut cometre amb les seves paraules. ¿I de què deu venir aquesta malfiança envers la llei? Potser és que, en el fons, presenten una incompatibilitat entre el funcionament normal de les lleis i determinats dogmes que ells defensen. Aleshores un hom té el deure de preguntar-se si fan una qüestió prèvia del benestar del país, o de determinades conservacions.

També resulta una paradoxa el seu procedir polític. La seva afirmació cabdal, el gran tòpic de la Restauració, és que l'opinió és morta a Espanya. Però, cada vegada que vol manifestar-se, ells malden per tal que sigui ben aviat reprimida. Prova que aquella afirmació no és sinó l'exteriorització

ció d'un desig i aquest desig exposa una conveniència.

«Oh! — diran ells — és que opinar duu desordres.» Però no tenen present que no tenen altra causa que ells mateixos.

I és que tot home de dreta, en el fons, seria un terrible revolucionari, sinó que la seva posició no l'hi permet.

De la visió clara dels mals socials neixen dues mentalitats: la dels que volen extirpar-los i la dels que volen gaudir-se'n. Els primers són les esquerres i els segons les dretes.

Però no tenen present que si la normalitat del país ha de consistir a haver d'oblidar i tolerar; si representa no poder usar remeis que en altres bandes del món han estat utilitzats amb èxit satisfactori, serà sempre una cosa precària.

Els que facin sinònim de bon govern, mantenir a tota cosa un determinat estat de coses, rebutjat per tota l'opinió sana de la nació, s'han d'esperar sempre que així que aflluixin la mà, ressonarà una protesta cada vegada més endinsada en els cors de tothom. I no tindran més que dos partits.

O avenir-se a donar satisfacció a les justes reclamacions, amb totes les conseqüències que això representa, o resignar-se a manar d'una manera arbitrària, fins que les forces els diran prou. I, aleshores, patir tots els regiments que ells mateixos han preparat, fent callar les veus honorables i serenes i llençant el país en braços dels agitadors i demagogos.

El resum de totes aquestes consideracions pot molt bé ser aquest: El país ja veu ben clar el que pot esperar de les dretes. Les dretes, representants de la desconfiança amb l'opinió pública i la fe cega, a prova de tot, amb una organització política que ens ha dut i ens durà tota mena de calamitats, barren fatalment el pas a tot progrés polític i social. Encara que els seus llavis abominin de les dictadures, els seus programes polítics els obligaran a manar sempre dins la més closa de les suspensions constitucionals. Respectaran de nom la Constitució de l'any 1876; però per a dur-la a la pràctica segons l'esperit de la Restauració.

Quant a les esquerres, han de renunciar a determinades efusions que de moment les van inclinar a la creença que les dretes formarien un front amb elles, per a la defensa dels drets de l'home.

Les esquerres han de voler fer-s'ho tot per elles mateixes. Imitar les dretes només en això: l'arrelat radicalisme de programa i l'afan de governar i d'influir sempre.

ROSSEND LLATES

LES FESTES DEL CENTENARI

El patxaga Djel-lul ha ofert un cavall al President Doumergue. (Dels diaris.)

J. SENNEP

— Senyors! L'Algèria, la Bastilla i el cavall són les més nobles conquestes de l'home. (Candide.)

Per a Cotxes
Per a Mobles

SIMONIZ

"SIMONIZ SERVICE"

AVINGUDA ALFONS XIII, 466 • TELÈFON 75477

Feu fer els vostres gravats en la

UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 • Telèfon 33421

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Piletatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Lalotana, 4. BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896

Direcció telegràfica: DANIBES

Fontbernat

Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

Víctimes dels Nervis

Moltes persones no saben dominar-se i són víctimes dels seus nervis.

La sang viciada i el cos debilitat per falta de descans i excés de treball, són causa de la irritabilitat nerviosa que tants mals engendra.

Totes les persones tedioses i lasses poden recobrar el seu vigor prenent l'energic reconstituent **Fosfo-Glicol-Kola Domènech**.

Aquest producte, que recomanen els metges per la seva científica fórmula, dona a l'organisme els elements necessaris per a una ràpida tonificació.

Excursió acompanyada

FIRA DE PARÍS

Del 24 al 30 de maig

Inscripcions a VIATGES CATALONIA

Rambla del Centre, 37. Telèfon 23252

Barcelona

LES LLETRES

ELS LLIBRES

XAVIER BENGUEREL

Pàgines d'un adolescent
(Les Ales Esteses)

Un llibre més ha aixecat el crit de joventut: *Pàgines d'un adolescent*, de Xavier Benguerel, premiat en el concurs de la col·lecció "Les Ales Esteses". Diguem d'ell en general que és un conjunt de pàgines brollades veritablement dels llavis d'una adolescència saborosa en episodis naturals, d'una senzillesa que a tothom captiva per estar descrita amb peculiar i personal encant.

Aquesta vegada el tema del llibre, és a dir, la tesi de *Pàgines d'un adolescent*, representa alguna cosa més que el desig de recopilar una sèrie d'emocions viscudes o simplement líriques. Elles volen expressar-nos, o dir juntament amb l'afany de l'autor, que partir d'una base com aquesta—aparentment vulgar i real—requereix del mateix autor tenir en compte en escriure-les les exigències del sentit de l'emoció, de l'interès i de la veritat pròpies i adequades al mateix tema. Exigències de les quals nosaltres, o sigui el lector passiu, ens trobem lluny moltes vegades, en llegir-les, de suposar-les plenes de dificultats com realment estan. I és per aquest motiu que en parlar de l'adolescència, en explicar-la tal com és, com hom la viu avui o com hom la va viure un ahir immediat a nosaltres, es requereix de l'autor, si més no, un sentiment de justa coordinació d'idees que el tema del llibre vist en la realitat de la pràctica (com sol passar en quasi tots els casos del tema) està moltes vegades absent d'altres miraments imprescindibles. I això ha estat el que precisament ha sabut fer jugar Xavier Benguerel en les seves *Pàgines d'un adolescent*.

Perquè parlant en síntesi, aquest llibre significa expressar dues vegades la manera de sentir i de judicar l'adolescència per cada un dels seus ressorts delicats; i explicar-la tal com deu fer-se, o és: sense treure-li el fons de la seva veritable naturalesa, cal veure-la primerament de prop perquè després la seva importància recaigui en la forma de saber-la judicar i tractar de lluny.

Així és com creiem que deuen estar escrits els llibres que toquen aquest tema, observant aquestes dues modalitats de tècnica. Perquè de no ésser així, el personatge, l'adolescent que se'ns presentés monològicament per la seva pròpia "experiència", construït espontàniament frases i episodis previstos, no el creuríem sincer, ni molt menys, lògic, malgrat tenir en compte que es tracta d'una novella.

L'autor ja sap això per endavant, i per evitar un forçós convencionalisme opta per tractar-lo precisament com hem dit abans: atenent-se a veure'l sempre des d'aquests dos aspectes. Diguem, però, de passada, que per tal treball no volem dir precisament que s'hagi de recórrer a la psicologia i a l'estudi, perquè la mateixa divagació pròpia del temperament quan està en el seu primer període d'intel·ligència i de comprensió, no requereix el pensar profund que cal per altres coses d'una veritable complicació d'ànimes. No, parlar de l'adolescència, i més encara de la dels nostres dies, significa tan sols un esforç, un ideal per a la realització del treball d'un tema al qual avui es dona un lloc de cert relleu en la literatura transcendent, i el que és principalment important sembla posar-se ja a l'abast de l'interès de molts. No obstant, essent com és un llibre per a tots i que parla de tots, és lleigut en proporció per una minoria isolada, cosa que superficialment sembla natural. De la joventut, els més, no viuen intel·lectualment llur adolescència, no per manca de mitjans per donar-li cultura, sinó perquè no li donen importància, ja que ni ells mateixos la miren com es mereix ni la cuiden com haurien de fer-ho, i resultat d'aquest manament de les pàgines que la literatura els dedica passen quasi, per no dir completament, desapercebudes a llurs ulls.

En aquest punt, dissortadament hom no pot obligar-los a una manera d'obrar que creiem que els seria profitosa i que és la de conèixer i saborejar l'adolescència amplament en tots els aspectes en què la varen viure o la viuen amb indiferència, que és el pitjor, ignorant tot el valor immens de la seva part anímica, puix la joventut, com tot i malgrat tot, no pot viure solament de pa. Necessita un complement que s'ocupi d'ella i que tracti mitjançant els llibres d'ocupar-se directament amb ella.

La seva part intel·lectual, doncs, sigui la que sigui, juga avui en el món moral un paper més que important. I, això és el que precisament cal fer veure a aquesta majoria indiferent, aclarint-li al mateix temps la vista que sembla o realment és un xic massa enterbolida. Precisament per a tal objecte es treballa amb afany. Del contrari, a qui arribarien aquests llibres que parlen de l'adolescència?

Hom pensarà que totes aquestes pàgines tenen el fi absurd i eixorc que pel sol pre-

XAVIER BENGUEREL

text literari augmentin llur mercat sota un nom convencional, dedicat a una minoria constant i afeccionada a semblant lectura.

Gràcies a Déu el problema moral de la joventut sembla preocupar avui a tothom i en tots els estils en una forma d'interès més sincera que en el passat ahir.

F. A. LEWIS

M. RUBIÓ I TUDURÍ I N. MART
Estat Espanyol S. A.

Marian Rubió i Tudurí i N. Mart, autors en col·laboració d'aquest llibre, volen resoldre l'afar de la unitat espanyola d'una manera freda i intel·ligent. Val a dir que la veritable solució del problema constitucional espanyol, del qual és eix l'anomenada qüestió catalana, està en la pràctica més a prop de la línia de conducta assenyalada pels autors del llibre, que de les apassionades estremidats dels sentimentals d'ambdues bandes.

La unió de Catalunya i Castella és un matrimoni de conveniència. Ara bé: si aquesta conveniència està basada en profundes raons històriques, és indubtable que dona una base d'unitat d'una solidesa granítica.

I és que, en efecte, raons poderosíssimes fan que Catalunya i Castella hagin de marxar plegades pels camins de la història; i aquesta marxa es pot fer de dues maneres: o discutint i barallant-se, o mirant de trobar un temperament de concòrdia. En una paraula: Catalunya o serà l'obra de la grandesa d'Espanya o, al contrari, la cerca-raons que ho durà sempre tot a l'anarquia. Són els polítics espanyols aquells que poden decidir la cosa en un o en altre sentit. No cal que facin jugar la passió en la recerca del problema; la passió sabem per endavant que ens duria a la discòrdia. Hi ha una certa diferència temperamental, la diferència de llengües, de costums i de lleis, que, fatalment entre les persones primàries (o dintre aquell fragment d'ànima on tots som uns primaris) a una i a l'altra banda han de donar lloc a certes antipaties irracionals. En canvi, la freda intel·ligència, el sentit de les realitats, àdhuc el de la justícia, diran d'una manera automàtica la vera solució del complicat afer històric.

Llibres d'aquesta tònica són benvinguts a casa nostra. Cal educar el nostre poble per tal que, inclús en els moviments de protesta, no perdi mai una clara visió constructiva.

No hi ha dubte que el coneixement de la història antiga ens fa saber l'extensió dels nostres drets. Però la història moderna és indispensable per a tothom qui vulgui estar imposat dels seus deures.

R. LL.

CAFÉ DE LA RAMBLA

Pròxima inauguració de grans reformes per ampliació de local

BRILLANTS
TOTS TAMANYS
I QUALITATS

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

El Journal de Charles du Bos

En l'esperit i en l'obra de Charles du Bos hi ha un element sobre el qual vull cridar particularment l'atenció del lector: tot es presenta en ell sota el signe de la grandesa.

Aquesta disposició a no acceptar sinó el que és excel·lent i a considerar totes les coses sota l'angle del que és essencial, del que és perfecte, és la prova més real de l'altura d'una intel·ligència i de la noblesa d'una ànima. Quan llegim, per exemple, l'admirable estudi de Charles du Bos sobre Byron, que no fixant-se més que en el fenomen humà ens dona al mateix temps l'anàlisi més exacte i més complet de l'artista, els seus assaigs crítics, el seu *Dialogue avec André Gide*, som sempre sorpresos del desbarbarament amb què aquesta intel·ligència es mou sempre sobre els plans més elevats. Charles du Bos ateny immediatament al caràcter profund i íntim i sense renunciar res del pintoresc movent i bigarrat de la vida, comunica sense esforç amb el domini més secret dels esperits i de les ànimes.

En la nostra època d'apressada lleugeresa i de superficialitat, aquesta estructura primordial i constitutiva de tota l'obra de Charles du Bos mereix d'ésser subratllada, reconeguda i admirada.

Força precedents il·lustres ens han ensenyat que el «diari», és a dir, aquestes notes preses dia per dia, no amb la intenció de publicar-les, sinó per constituir en certa manera unes «memòries», pot ésser un gènere literari molt important i d'una fecunda eficàcia. El «diari» comporta, en efecte, una crítica perpètua de l'individu enfront dels éssers, dels esdeveniments, de les coses, un traçat precís dels moviments de l'esperit i del cor, una activitat d'anàlisi que esdevé veritablement creadora perquè l'objecte al qual s'aplica és sempre l'autor del «diari» mateix, i que res no ens ajuda millor a conèixer-lo que aquestes perspectives obertes per ell sobre el domini dels sentiments i de les idees.

Estés sobre una durada d'una vintena d'anys, unes quantes vegades abandonat i reprès, el *Journal* de Charles du Bos constitueix un testimoni essencial sobre una de les personalitats intel·lectuals més originals i més curioses de la nostra literatura actual. Hom hi descobreix la formació d'un esperit atent a totes les suggestions que li vénen de la poesia, de la música, dels paisatges, les respostes de la intel·ligència a totes les crides que commouen l'ànima, el cor o els sentits.

Potser és sota la forma de diari que copsem en els seus passos característics el procés de la creació literària. Un llibre és sempre una suma de pensaments, d'impressions, d'emocions rebudes, conscientment o no, per l'autor, elaborades, transmutades. Esdevenen la substància d'aquesta creació nova, els elements constructors d'una arquitectura. Qualsevulla que sigui la forma en la qual són versades, poema, novella, assaig, drama, crítica, reproduïen les fases de la vida interior de l'artista, els records, les dades de la imaginació o de la fantasia.

Renunciar a l'obra que ordinàriament s'anomena creadora per consagrar-se a un «diari», és doncs transposar solament l'operació literària. I res no és més propici a la naixença de les idees com aquesta meditació escrita, aquest diàleg amb si mateix. El valor psicològic d'un document semblant és gran: recordi's el *Diari* d'Amiel, per exemple. Que completa és la informació que ens dona sobre tot el mecanisme de les idees i dels sentiments!

Encara hi ha una altra cosa en el «diari»: el desig d'ésser sempre al corrent de si mateix, de tenir el compte exacte de tots els moviments del cor i de l'esperit. Cap reacció davant un ésser, un llibre, una conversació, no escapa a l'anàlisi. No tenint el desig de projectar en un ésser objectiu la substància real de la seva vida intel·lectual, la conserva intacta, la reproduïu sense deformar-la. Quan prestem a un personatge fictici els nostres ideals, els nostres desigs, les nostres experiències, les nostres emocions, els fem sofrir, inevitablement, un guetxament que és la conseqüència del pas de la vida a l'art. Ben sovint, en aquest pas, el personatge s'enriqueix i rep de la invenció uns matissos més nombrosos, més variats. Però ¿no és igualment interessant d'atènyer a l'estat pur el resultat d'aquesta operació química per la qual la intel·ligència modifica tots els elements que li són donats?

Una de les condicions essencials de l'eficàcia d'un «diari», potser la més indispensable, és la sinceritat. Vull dir aquella lleialtat absoluta en front del seu esperit i de la seva sensibilitat. Quan aquesta condició es troba realitzada, l'adequació entre el subjecte i l'objecte esdevé tan perfecta que el «diari» pot ésser considerat com una mena de mirall on totes les coses es reflecteixen a llurs llocs, amb unes perspectives exactes i unes distàncies justes.

El punt de vista del proletari:

Les Dictadures dels nostres dies

per ANDREU NIN
Preu: 5 pessetesAdministració i venda:
LLIBRERIA CATALONIA
Plaça de Catalunya, 17. - BarcelonaMITJONS
I MITGES
A BON PREU
Jaume I, 11
Tel. 11055

LLETRES FRANCESSES

VARIETATS

L'aigua al moli

Julien Benda, que amb *La trahison des clercs* desfermà una polèmica que, des de fa tres anys, rebrota de tant en tant, ha escrit a propòsit del *Clemenceau qui sauva la patrie*, de Daudet, aquestes frases:

«Existeix en els nostres dies un gènere literari, nou solament per la seva sistemàtica, que es podria anomenar bastant bé la violació de sepultura. Consisteix en efecte a apoderar-se dels grans morts i treballar-los com cal per fer d'ells uns patrons, o almenys uns adeptes, d'una causa estimada. Els escriptors realistes no tenen el monopoli d'aquest gènere, però en són mestres. Avui troben manera de fer-se seu Clemenceau el dreyfusard, l'anticlerical, l'home del «bloc»; una altra vegada és Taine, l'enemic jurat del poder catòlic i de l'absolutisme; d'altres dies, Michelet, Renan, Proudhon, ja se sap per quins savis procediments. No menys curiosos, encara que menys remarcats, és el cas de Fustel de Coulanges. En pensar que la conclusió de *La Ciutat antiga* és una de les apologies més vibrants que es puguin llegir en favor de la concepció cristiana de la societat i de la seva substitució a la noció romana, n'hi ha per admirar-se de veure l'autor d'un tal llibre preconitzat com un de llurs mestres pels pitjors menyspreadors d'aquesta revolució; en pensar que escriu (*Id.*, III, xviii): «La funesta màxima que la salvació de l'Estat és la llei suprema, ha estat formulada per l'antiguitat», hom queda veient visions de veure'l erigit president del sopar anual dels turiferaris d'una falsedat patriòtica. Entès que els morts ens governen, però cal convenir que ja ens hi tornem, ja.»

L'actualitat d'Homèr

Tota una vida dedicada a estudiar Homèr, tal es pot definir la de Víctor Ibèrrard, l'hellenista ja conegut a Barcelona, gràcies al qual estem més certs que mai que Homèr ha existit i que era un home de lletres que componia els seus poemes en el seu gabinet de treball, i no pas un vagabund que anava recitant i passant el plat per aquells pobles de Zeus.

Però qualsevol resumeix quaranta anys de feina i dotze volums gruixuts en l'espai d'una simple notícia! En fi, Homèr no tenia res d'un primitiu, inspirat i espontani, i l'*Odissea* és el producte i el testimoni d'una civilització ja antiga, aristocràtica, refinada; resultat d'una «literatura artista, conscient, que lentament, en el transcurs dels segles, havia conquistat l'ús de l'escriptura i preparat la llengua, la mètrica, els temes i les convencions del poema èpic.»

MARCEL BRION

Juli Verne en català

Diverses vegades s'ha iniciat la publicació en català de les novel·les famoses de Juli Verne, que han constituït la lectura predilecta de tantes adolescències.

Ara darrerament, la «Col·lecció Popular Catalana» s'ha inaugurat amb una de les novel·les més llegides de Verne, *Miquel Strogoff*, traduïda per J. Bigorda.

Miquel Strogoff no és pas de les obres que responguin al gènere a què més es dedica el popular autor francès — el gènere d'anticipació de progressos científics, molts dels quals hem pogut ja veure realitzats, encara que de manera diferent a la somniada per ell —, sinó que és una obra d'aventures patètiques en què la predicció científica ocupa poc lloc. Però és, potser, una de les millors novel·les que escriví el fecund novel·lista francès.

Després d'haver passat el període de menysvaloració, pel qual sembla inevitable que han de passar els autors durant els anys immediatament següents a la seva mort, Verne té ja una plaça guanyada en la història de la literatura. L'avingudes del centenari de la seva naixença, escaigut dos anys enrera, serví per donar-li aquesta situació que amb poques variacions essencials, és la que ocuparà en definitiva.

«Quin estil el de Juli Verne! Res més que substantius!», deia Guillaume Apollinaire a tall d'elogi. Si a aquesta sobrietat afegim l'interès que desvetllen les aventures del correu del tsar — víctima d'una mediocritat i no gaire reclusa adaptació cinematogràfica — us explicarà per què Verne pot ésser un bon autor per a una col·lecció popular com la que s'acaba d'inaugurar amb *Miquel Strogoff*, col·lecció popular, d'altra banda, força ben presentada i que, com es desprèn del seu nom i del propòsit editorial que encapçala el volum, té l'objecte de posar a les mans d'un vast públic les obres més susceptibles d'interessar-lo.

"Grand' Route"

André Malvaux, l'autor de *Les Conquérants*, una novella de la qual no es féu el cas que calia, declara en el primer número de *Grand' Route*: «Pensa en burges tot home que posa en primer pla els valors de consideració.»

Això vol dir, doncs, que aquesta revista de la qual hem rebut dos números fins ara, és una revista anticonformista, oberta, combativa, juvenívola en una paraula.

Entre els seus redactors i col·laboradors, dominen en efecte els noms pertanyents a les més recents promocions franceses, o bé noms estrangers que han fet de França una segona pàtria: Renaud de Jovenel, André Cayatte, Philippe Lamour, Eric B. Hurel, Denise van Moppès, Le Corbusier, Jeanne-Luc, André Lurçat, Igor Markévitch, Filippo Burzio, etc.

D'una mena d'editorial que signa E. B. H. transcrivim: «Nosaltres, els vivents, tenim davant nostre la carretera, el camí més curt... Lliures de les espèies i de les distàncies, tenim uns objectius definits... L'home viu, el nostre amic... Dret davant nostre tenim la carretera, la carretera dreta i després la ciutat. La ciutat digna de les nostres presses. La ciutat tal com la volem és una ciutat oberta.»

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola
de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16

Telèfon 12781

BARCELONA

BANC DE CATALUNYA

Rambla dels Estudis, 10 - BARCELONA

Capital: 50.000.000 de pessetes

AGENCIES I SUCURSALS

Barcelona (Sans, Sant Andreu, Gràcia, Rambla del Centre i Plaça d'Espanya), Madrid, Girona, Lleida, Tarragona, Anglès, Arbúcies, Arenys de Mar, Badalona, Banyoles, Blanes, Calella Eivissa, Hospitalet, Hostalric, Igualada, Llagostera, Malgrat, Masnou, Mataró, Molins de Rei, Olot, Palafrugell, Palamós, Portbou, Santa Coloma de Farnés, Torroella de Montgrí, Valls, Vendrell, Vich, Vilafranca del Penedès.

Té el gust d'oferir al públic els serveis de la seva
SUCURSAL DE LAS PALMAS (Canàries)

que obrirà les seves oficines avui dijous, dia 15 de maig i realitzarà tota classe d'operacions de Banca i Borsa igualment que totes les seves altres agències i sucursals.

I E L T E A T R E

“GRANDE SEMAINE DRAMATIQUE FRANÇAISE” AL TEATRE GOYA

El senyor Karsenty, amb la clenxa partida simètricament damunt del crani, amb les ulleres de carei i amb el nas d'aquell famós *corbeau* de la faula de La Fontaine, ha creuat els telegrams de consuetud amb el senyor Canals, i el dilluns de la setmana passada, va carregar a l'estació d'Atocha uns quants baguls amb roba i amb paper pintat—els *décor*s d'André Boll—i a més a més va carregar uns quants personatges bregats a pintar-se la cara, a fer tremolar la veu, i a fer grans declaracions d'amor davant del públic, sense donar-se gens de vergonya. Entre els personatges, hi havia una figureta de dona esmolada com un passarell, tendra, dolçíssima, d'una gràcia platejada, precisa i punyent. Aquest àngel de l'altre món es diu Madeleine Renaud.

I ja els tenim al Goya, i comencen amb *Mélo*. Un públic d'abonats a teatre francès que el saben de memòria escolta el darrer èxit de Bernstein. És una cosa fina i delicada, que converteix la sang de l'espectador en un suc de taronges empolsinat de sucre. Després de *Mélo* les espectadores deuen besar d'una manera correcta, musical i inofensiva. Bernstein, en aquesta obra, es vol posar a la *page* dels escenaris exigents, trinxant les seves màquines de gran *fiato* i servint-les en petits quadrets, en els quals la música fa d'espècies. Entre una mica de Bach, de Rimsky-Korsakov, de Musorgsky i de Le Keu, entre un violí trucat, un piano de cua, unes cortines de vellut i uns decorats bastant lamentables d'André Bell, Bernstein penja el cor de dos xicots, i el cor d'una xicoteta, i amb aquella dolçíssima retòrica de gran prestidigitador, es dedica a fer allò que en diuen l'anatomia i la fisiologia del sentiment humà per a ús de les senyores de quaranta anys, aficionades a les begudes manses i a les passions definitives. *Mélo* és una obra trucadíssima, plena de tot el semitisme, tota la descomposició i tota la ciència de pirata teatral que posseïx el senyor Bernstein. L'últim quadre és un model de la mercaderia. Ara que les desgràcies que passen en *Mélo* podrien ésser exactament unes altres desgràcies, i Bernstein quedaria igualment bé i les senyores fruirien de la mateixa manera.

Després de *Mélo* hem tingut el gust d'aplaudir *Jean de la Lune*, de Marcel Achard. Aquesta obra, més jove, més audaç, més fina que *Mélo*, és d'un positiu interès.

Achard, com Natanson, com Jeanson, com Pagnol, és un dels afortunats del teatre de la post-guerra, que en l'escena cerquen la perspectiva absurda i desllogada de la farsa, que acusen la simplicitat, i volen sortir-se una mica d'aquell tou de *fole-vras* i de sospirs que feia les delícies de les velles guineus del boulevard. *Jean de la Lune* és una obra molt intel·ligent, feta amb un instint teatral i amb una elegància remarcables. El personatge central és un derivat del *Quixot* i de l'*Idiota* i de tants herois de les literatures perifèriques. Són aquestes figures que volten com unes desesperades entre la Patologia i l'Evangeli i no acaben de trobar mai la cadira per seure. *Jean de la Lune*, però, és un xicot francès del dia, i no té quadratura heroica, és un pobre infel·lic, baix de sostre, gris i sense tragèdia definida.

Achard, en el primer acte, inventa unes magnífiques escenes de farsa brillant; el segon acte, fluctuant entre la tendresa i el cinisme, és de més gruix, però al final l'obra baixa de to, i el tercer acte, encara que sigui hàbil, es decanta per una recepta inofensiva, i l'audàcia de l'obra se'n va una mica per terra.

Martine, de Jean J. Bernard, escrita amb una emocionant economia, és un poema contingut, una cançó gairebé sense paraules, amarga, perfumadíssima d'un perfum intens com la millor menta que es cria pels marges. Preferim *Le fest qui reprend mal* a *Martine*. L'honradesa de Jean J. Bernard, el seu famós teatre del silenci en *Martine* arriben a una tan austera disciplina, que hi ha moments que el drama sembla que se'n queda als dits, com aquelles papallones nocturnes, tan febles, tan perfectes, però tan insignificants.

Sobre aquesta obra, i sobre el teatre de Bernard, podríem fer llargs comentaris que en aquest moment no són del cas, però és possible que un teatre només de mirades i de sospirs, encara que els sospirs siguin molts autèntics i en les mirades hi hagi múltiples intencions, no sigui un teatre complet. Pel nostre gust, hi manquen ossos i múscul, hi manca la brutalitat, encara que sigui impura.

L'*Illusioniste*, de Sacha Guitry, no ens ha fet cap il·lusió. Hi ha l'habilitat d'algunes escenes, els jocs d'unes paraules picants, però tot de pressa i corrents; el millor de

la comèdia són mitja dotzena de frases que poden ilustrar ninots de *Le Rire* o del *Journal Amusant*. El darrer acte és inexistent. La *Beauté du Diable*, de Jacques Deval, és una obra per ésser duta en una *tournee* sense gota de miraments. Per emocionar uns vetes-i-fils sentimentals, amb unes escenes

MADELEINE RENAUD
en «Romanesques», de Rostand

d'amor sense excitació ni veritat de cap mena, i de la tendresa més barata que es consumeix en els escenaris.

A més a més d'aquestes obres, hem vist *A Quoi rêvent les jeunes filles*, la *Nuit de Mai*, les *Caprices de Marianne*, aquests dolços passatemp d'Alfred de Musset, que la companyia ha servit per commemorar el centenari del Romanticisme i que tant solen distreure a les mares de les pensionistes, en les festes que es fan en els col·legis de la província francesa, però que francament ja no s'aguanten ni amb croses en un escenari del dia.

Aquestes coses de Musset són molt apreciades, com són apreciades certs ventalls antics, certes crinolines armades, i els llavis que diu que tenien les senyorettes d'ara fa cent anys, però que és molt difícil que nosaltres pugem besar mai, encara que siguem brioixos.

Dels actors que ens ha dut M. Karsenty, hem de celebrar Michel Simon, extraordinari en el Cloter de *Jean de la Lune*, i en totes les obres en què ha pres part.

Jean Wall és un comediant fresc, intel·ligent, enemic de la retòrica i el teatralisme. L'última escena de *Mélo* la va dir amb una emoció admirable, i va fer una creació finíssima del Jeff de *Jean de la Lune*.

Roger Gaillard és el brillant de la *troupe*. És el que duu el frac, el clac i el bastó com un model de bon sastre. Té uns païames i uns quimonos de gran efecte, és el que canta l'amor com un rossinyol, el que fa el cnic, el "gigolo" i el transcendental tal com Déu mana.

Tots aquests papers són agres i antipàtics de fer. Es necessita un cert aplom per tenir molta estona una actriu abraçada en escena i no provocar la indignació del públic. Roger Gaillard fa aquestes coses amb discreció, amb humor, i quan s'ha d'entendre, s'entendreu segons les regles de la bona tradició francesa.

Madame Pradyll, molt coneguda del nostre públic, és aquella actriu de gran efecte, amb una gràcia madura i insinuant, amb els cabells lluent i uns vestits llargs de *crêpe de Chine* color d'ensiam que arriben al cor.

I tot el nostre entusiasme per Madeleine Renaud, la *vedette*. És una de les actrius més dúbils, més afinades, més complexes que avui dia té l'escena francesa.

La seva creació de *Martine* és insuperable; Bernard ja ha dit que Madeleine Renaud és l'interpret ideal de les seves obres, i molts autors si volguessin ésser galants i de passada ésser sincers, haurien de manifestar el mateix.

Madame Renaud fascina per la seva tendresa i per la seva modernitat, és una actriu del dia, sense aquell *panache* ni aquella retòrica insultant, de les grans *vedettes* avellutades que fatalment havien d'estar amistançades amb un ministre i tenien d'ésser les muses familiars d'un acadèmic famós.

Madame Renaud representa el punt dolc entre la feminitat més desesperadament intuitiva i la reflexió més delicadament controlada.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

MILLY-ORSINI

Poques vegades ens havem deixat endur per un espectacle amb un entusiasme tan viu com davant el moviment de la joveníssima Milly, en les revistes-operetes italianes que aquests dies tenim a l'Olympia.

Deliciosa artista, Milly! Si una actriu còmica hi ha que reuneixi per un igual les tres condicions de moviment i dansa esveltíssims, de cant i dicció pessigollejants, de simpatia i gràcia i ben vestir, aquesta és, indubtablement, la italiana Milly.

Femenina, àgil, somrient, Milly s'enduu l'espectador als cinc minuts d'ésser a l'escena. Tota la sala d'espectacles és plena de la presència d'aquesta artista. I quan no és a escena, la llum de les bateries i dels focus és com tremoladissa de la imminència de la seva aparició.

Milly, que és a Barcelona aureolada dels triomfs de cent teatres, se'n ha endut els sufragis entusiastes i unànims del nostre públic, en la seva deliciosa interpretació de Mirella en *L'amante nuova*, i de Rosemarie en *La Duchessa de Chicago*.

Una altra joveníssima italiana, la dansarina Mity, hem tingut ocasió d'aplaudir en aquesta companyia italiana d'opereta *Milly - Orsini*. Allò que en Milly és gràcia magnífica i completa de moviment, en Mity és ritme perfecte de dansa. En els dos o tres ballables en els quals intervenen Milly, el company de Milly, Orsini, Mity i el *partenaire* de Mity, Totó, trobem dues parelles que es complementen per encaix. Milly i Orsini són, diríem, la gràcia del moviment; Mity i Totó el moviment fet de desarticulacions. Mity - Totó és una parella de dansa notable — sobretot en el començament del tercer acte de *La Duchessa de Chicago*.

Alfred Orsini ja era conegut del públic barceloní. Aquest actor còmic ha guanyat en aplom i en desimboltura de moviment des de la seva vinguda a Barcelona, per primera vegada, amb la Lidelba. Orsini, prim i escardalenc com un Pasquali, ens ha agradat molt més en *La Duchessa* que en *L'amante nuova*. En l'una i en l'altra Orsini confirma la fama que li ha valgut el nom de gran Orsini.

En fi, la companyia Milly - Orsini, amb Rina Galeffi, Leo Micheluzzi, Ester Orsi, Angelo Polisseni, Carlo Rizzo i Alberto Simone, és, evidentment, de *primerissimo cartello*, com anuncien els cartells. Les presentacions, avui dia, sempre admeten un mi-

MILLY

llor, el mateix que les operetes. Decorats, joc de llums, *girls*, *boys* i vestits, formen un conjunt excel·lent — presidit per la deliciosa figura femenina de *signorina* Milly.

P. D.

Angel Pestaña al teatre

Per un vilatà que no tingui temperament de rodamón, és certament difícil l'adaptació a l'ambient de les grans ciutats. Aquell viure més o menys tranquil i reposat de la gent camperola, es converteix a la ciutat en un viure ple de trepidacions. Un ciutadà passa pels carrers dels plums de sorolls, dels plums i de gent amb la mateixa desimboltura que si passés per un caminet de bosc. Un poblet s'hi troba com embriagat. Per un ciutadà, diríem que el carrer dona tombs al seu voltant sense esgarinxar-li els sentits. Mentre que la gent del camp giravolta amb el carrer.

Durant aquest període d'adaptació a la vida de les grans urbs, la gent més o menys camperola viu en un estat gairebé de somnolència. Adhuc les realitats més immediates són vistes com embolcallades per una boirina. Els moviments que en els nuclis de població petits són determinats per una visió fresca de la realitat de cada dia, en les grans ciutats són com alentits per la novetat de l'ambient. Afegim-hi la sensible diferència de costum, la visió distinta de les coses del món, etc., etc., i trobem que per la gent del camp que se'n va a ciutat comença tota una vida nova. I aquest canvi de vida és crític. O el camperol domina 'a ciutat i s'incorpora plenament al ritme ciutadà, o el camperol és dominat per la ciutat i es troba desplaçat constantment en un vaivé titellesc.

I és que home i ambient són dos focus de mútues influències. Treure un home del

seu ambient és com treure'l de casa seva. I un home, per anys que tingui, si sempre ha viscut a casa seva, quan el treuen, si no és un home molt dútil, va pel món com un infant. D'aquí la tragèdia dels prínceps caiguts que ens presenta Marcellí Domingo. D'aquí la tragèdia dels camperols que se'n van a ciutat, que ens presenta Angel Pestaña en *La ciudad*. Marcellí Domingo i Angel Pestaña han portat dalt l'escenari aquesta qüestió de la inadaptació de l'home format en un ambient, a un altre ambient enterament distint. Els prínceps de Marcellí Domingo canvien d'ambient per força, els camperols de Pestaña cerquen voluntàriament aquest canvi en un anhel legítim de guany. Els prínceps de Marcellí Domingo no poden adaptar-se a la realitat de cada dia perquè havien passat mitja vida en una profunda somnolència. Els obrers de Pestaña no poden incorporar-se al ritme ciutadà perquè el canvi d'ambient els submergeix en una mena de somnolència. De l'obra de Marcellí Domingo es desprèn que la vida passada en la blanesa incapacita per a la vida del treball. De l'obra de Pestaña, que la ciutat enterboleix la vida de treball de la gent del camp. En el fons, un i altre, ens presenten un drama de gent inadaptada. I és evident que aquest conflicte és molt més humà que no pas social. Per aquest motiu Marcellí Domingo i Angel Pestaña posen en *Els prínceps caiguts* i en *La ciudad*, respectivament, més sentiment que doctrina.

I es dona aquest fet curiós: dos escriptors de tendències esquerristes en el camp social, se'ns converteixen, dalt l'escenari, en autors teatrals de tendències discretíssimes. Sobretot Angel Pestaña en *La ciudad*. Aquesta obra podria anar signada per un autor teatral de mentalitat burgesa: la ciutat perverteix, l'aire de la ciutat enmetzina, etc. Pestaña es refereix, naturalment, a la ciutat actual, la ciutat formada per la burgesia. No obstant, en diu el mateix aquesta mateixa burgesia.

I és que Angel Pestaña s'ha proposat, creiem, abans que tot, portar a l'escenari el conflicte humà — conflicte que, sigui dit de passada, sovint depèn d'un conflicte social o e' comporta. — I sense proposar-se de fer art proletari, aparellament de mots que evidentment no vol dir res.

Pestaña aconsegueix moments emotius, però no diu, ni per projecció, allò que el públic esperava del tan popular llder.

R. P.

LA MUSICA

MANFRED

Deia Strawinsky, durant una de les seves estades a Barcelona, que la dificultat més gran que existeix a la música de teatre és que és difícil, gairebé impossible, que l'atenció del públic pugui estar alhora a dalt, a l'escenari o a baix, en l'orquestra. Per a aconseguir la unanimitat d'efectes d'una òpera de Gluk, de Mozart o de Wagner, cal una forta compenetració de tots els elements rítmics, plàstics, dramàtics, de manera que l'atenció pugui exercitar-se simultàniament.

I en *Manfred* de Robert Schumann ens trobem que aquesta unificació només existia dintre del pensament del compositor. Però la realització externa no correspon a aquell propòsit. Per això si volem seguir la declamació, no escoltarem la música, i si escoltem la música, desapareix tota la declamació. L'absència de moviment escènic acaba d'acusar aquesta desmembració.

A més el poema en forma dramàtica *Manfred* és tot ell ofegat escènica i pel pes de la seva intensa i profunda poesia. És més per a ésser llegit que per a ésser vist representat.

De manera que *Manfred*, de Robert Schumann i Lord Byron, és una cosa composta de dues altres que es donen l'esquena, essent cadascuna d'elles bellíssima en si.

Això fa que sempre resultarà més bell quan hom repassa la partitura a casa, que llavors que la sentim al concert.

En una paraula: els elements són insuperables, però el gènere és fals; condemnat per endavant, com una piràmide posada cap per avall és inestable.

Les interferències produeixen una regió d'ensopiment que impossibilita l'esperit enervat a deixar-se impressionar quan arriben els moments d'una intensitat culminant.

De l'audició de *Manfred*, els compositors poden treure'n una conclusió útil. I és que, molts fragments anodins o àdhuc banals que es troben als poemes dramàtico-lírics, des de l'oratori al ballet, tenen, amb tot, una justificació pràctica. La d'evitar que l'esperit del públic s'endormisqui i, per consegüent, no pugui copsar la beatut dels moments veritables.

Això explica el perquè un excés d'enriment de la matèria, un excés de depuració, l'antisèpsia, en un mot, dona tan mals resultats a les arts.

Manfred pateix d'aquest excés de puresa. Reduint el paper de la música a quatre tocs arribats a fer-la incorporal i, per tant, inexistent per a tots aquells que no saben per endavant que «ara» ha d'arribar un moment ple d'emoció, i l'esperen a l'aguait.

De totes maneres, és molt interessant que l'Orquestra Pau Casals hagi donat a conèixer, per primer cop pel que fa a la majoria del públic, una de les obres cabdals d'un dels músics cabdals de la història. Es pot dir, parodiant una frase del comte Keyserling aplicada a una de les altes personalitats catalanes, que *Manfred* és una obra genial i que els seus errors estan a l'altura del seu geni.

Interinament,
O. P.

Palau de la Música Catalana

Avui, dijous, a tres quarts de deu del vespre.

Última audició del poema de BYRON-SCHUMANN

MANFRED

Artistes del Teatre Intim Orfeó Griecien.

Direcció:

PAU CASALS

AIGUA de la VERGE de MONTSERRAT

Reuma, ferides, contusions, grans i picades d'insectes.

Una fricció després del bany és el millor tònic

Teatre Català Novetats

COMPANIA CATALANA
Direcció: C. CAPDEVILA

Avui, dijous, tarda. ESPECTACLE PER A INFANTS:

La rateta que escombrava l'escalera

Nit. TERTÚLIA CATALANISTA:

EL MISTIC

Demà, divendres. Benefici d'Avel·l Gaceran

ELS SAVIS DE VILATRISTA

L'Agència d'informes comercials

Es despata a Comptaduria.

Teatre Català ROMEA

Companyia VILA-DAVÍ

Avui, dijous, a la cinc de la tarda, i nit, a un quart d'onze. L'èxit d'Elmer L. Rice, traducció de Millàs-Raurell

El carrer

Una casa construïda a l'escenari. Més de 60 personatges.

Cada dia, tarda i nit:

El carrer

TEATRE TALIA

Gran Companyia de vodevil i teatre modern

Avui, dijous, tarda, a les cinc. La popular obra de Montero i Amichatis:

LA BJORDA

per la seva genial creadora Enriqueta Torres. Nit, a les deu i quart. Grandios programa de riure:

GENTE BIEN

de Rossinyol i l'èxit còmic de l'any:

TARARÍ!!!

Triomf de l'autor i intèrprets. Nou decorat de Fontanals.

Dissabte, tarda. Reposició del famós vodevil: «Pastilles Hércules», per Enriqueta Torres. Nit i diumenge tarda i nit. L'obra de riure de la temporada:

TARARÍ!!!

OLYMPIA

Companyia d'apereta italiana MILLY-ORSINI

Avui, dijous, tarda i nit:

La Duchessa de Chicago

música del mestre KALMANN.

TEATRE NOU

Gran Companyia de sarsuela castellana i catalana de G. Camarasa Sort

Avui, dijous, tarda i nit:

La Taverna d'En Mallol

La Legió d'Honor

Tarda, cantades per l'eminent divo JOAN ROSSICH. Nit, debut del notable tenor ENRIC ALAVERT.

EL CINEMA

La Sessió de demà

Amb passió d'arqueòleg ens hem llançat a la descoberta d'antiguitats cinematogràfiques i el fruit de les nostres laborioses recerques en els arsenals de fòssils cinematogràfics, han estat aquelles recompenses que els nostres amics saben. La joia de la descoberta és per si ja una satisfacció inenarrable i quan caieu damunt d'un *Marco Visconti* no podeu negar que la realitat

En *La caiguda de la casa Usher* ha seguit amb bastanta fidelitat el conte d'A. Poe del mateix nom; la modificació més important a senyalar és la inclusió en el curs del film de l'episodi central d'un altre conte del genial novel·lista, titulat: *El retrat oval*; per això el més exacte és dir: film segons motius d'Edgar A. Poe.

Cal assenyalar tot seguit un remarcable

Una escena de «La caiguda de la casa Usher», de Jean Eps'cin

supera les esperances. Ni que ho volguéssim fer millor ara, no podríem. Aquella gent tenia una dotació per aquestes coses avui absolutament perduda.

Marco Visconti evocava l'època feudal plena de fetxories i cavalleria, demà serà un film d'inspiració diferent. Una gitana que cura tota mena de dolències ballant. Amb un tema tan simple i simpàtic s'ha compost un film on no s'ha pas escatimat res. Film de gran espectacle en el qual, com és costum en aquests casos, la coreografia és mestra de la situació.

Es quelcom de bon tros més divertit que totes les revistes cinematogràfiques ara explotades amb gran pompa a Barcelona.

El cinema d'avantguarda en aquesta sessió està representat per la cinta d'Eugení Deslaw: *La nit elèctrica*. El títol per sí, ja és un programa. La nit per nosaltres que habitem les grans urbs, és la llum, la llum elèctrica. El film d'En Deslaw aprofita l'espectacle, l'interpreta i el compon de faiso personalíssim; la llum, o més ben dit, les il·luminacions, hi són captades per l'aparell de presa de vistes que descorre als nostres ulls un poema d'un dinamisme insospitat. Som a poc de la música, en aquella convergència íntima que traïxen les arts. Cinta silenciosa, tota ella és curulla d'acusacions musicals; imatges dominades per l'esprig d'un ritme segur i precís.

Per cloure la sessió finalment l'estrena del gran film de Jean Epstein: *La caiguda de la casa Usher*. Poeta i pensador, Jean Epstein és tingut com el més original i interessant dels realitzadors francesos.

talent de composició plàstica, però de qualitat específicament fotogràfica; utilització de la pel·lícula panoràmica i comprensió formidable del *ralenti*.

No imagineu un film a la manera dels de Pau Leni, a base d'intriga, de situacions terrorífiques, sinó essencialment un film d'atmosfera, d'una atmosfera de depressió, d'angoixa en la percepció de la qual coneixeu la frisança del misteri, d'aquella única i inconfusible sensació de presència invisibles que tothom que coneixi Poe sap tan al·lucinatòria i punyent.

El millor comentari al film és incontestablement la lectura del conte. Epstein, dominat pel geni del cinema i posseït alhora per l'espirit de Poe ha compost un film d'una beutat serena i austera.

Ens abstenim de resumir l'assumpte, tasca tan ingrata com poc fructuosa, preferint citar els intèrprets M. Gance, J. Debucourt i Ch. Lemy, que componen els respectius rols amb un incontestable estil que sent la mà del mestre que és Jean Epstein.

Creiem que la de demà és una de les sessions més interessants que haurem donat. El seu programa és, de cap a peus, d'alta qualitat. Des dels films «documentals» de Jean Painlevé, que destaquen per damunt dels altres del gènere i que ells sols ja justifiquen una sessió, fins a *La caiguda de la casa Usher*, passant pel d'avantguarda i d'avantguarda, tot el programa és prou interessant perquè ens hàgim de felicitar de la collat oració eficaç que al seu arranjament ha portat el nostre amic Miquel Duran.

Encara sobre La Bodega

Perquè creiem que no s'ha adonat tot-hom, ni molt menys, de l'alt valor d'aquest film, el darrer de Benito Perojo, és el que ens decideix a tornar-ne a parlar avui. Des que vàrem escriure el nostre comentari, hem tornat a veure el film d'En Perojo, i hem pogut ratificar la nostra admiració envers un treball tan sensat i personal.

Deuen ésser molts els que, tot anant adalerats a la caça d'obres exemplars, han perdut aquest film—que esperem serà reposat a l'estiu—pel tenaç prejudici sobre la producció dita *nacional*, prejudici malauradament prou justificat; però tota regla deu tenir excepcions, i *La Bodega* emergeix i d'una manera notable de la trista mediocritat que fins avui ha estat la característica del cinema espanyol.

La Bodega és un dels millors films presentats aquí aquest any. No creiem que sigui la manera més equitativa de parlar-ne procedint per via de comparacions, ja que, deiem arran de la seva estrena, el film s'imposa tot seguit, justament per la seva originalitat, sobta la seva estructura i la seva inspiració per l'accent inèdit que les anima, certes habituds contretes per un contagi incessant amb els cinemes americà i germànic es troben commogudes i *La Bodega* no delata antecedents. Per tot això podríem equiparar la impressió que el film ens ha promogut amb la que ens acompanya en la descoberta del film rus. Creiem àdhuc que la comparació podria ésser portada més enllà i senyalar entre la cinta d'En Perojo i el que coneixem del cinema rus manta afinitat. La llum, la valoració plàstica de les persones, la qualitat de la fotografia, la violència de la passió, la importància de l'instint, l'oposició dels contrastos, aquests ingredients del film espanyol estan d'acord amb determinades característiques del cinema rus. En canvi, escena que sent el cinema alemany i sembla inspirar-se dels procediments de *Variété*, és aquella, per exemple, en la qual Conxita Piquer, després d'haver cantat i ballat, és homenajada per la concurrència que li ofereix en tumult els vasos plens de vi, en els quals Conxita Piquer, marejada, va posant successivament els seus llavis; hi ha un moviment de cristalls que parla de desvari, d'un efecte plàstic brillant i al fons lleugerament desfocat el rostre del seductor, que és l'eix de l'acció, rostre doncs ple d'una significació trágica.

Després vénen totes aquelles escenes oposades punt per punt, d'una banda la «sae-ta» escoltada en silenci per la multitud de vinyaters—consagració quasi mística, després de la disbauxa—, per altra banda la persecució de Conxita Piquer mig embriagada per V. Parera. Moments aquests en els quals copseu el caràcter trágic de tota existència que respira i aleta en el baf de la terra. Magnífiques, les escenes al celler, on els treballadors del «cortijo» es lliuren a la disbauxa més grotesca amb la successió de primers plans, entre els quals destaquen els que afecten Maria Luz Callejo adossada a la paret amb posicions imitades (?) de Murnau.

L'arquitectura provincial andalusa no demanava sinó ésser filmada i els bells espècimens que el film ens presenta són entre aquelles coses més delicades de gust que hem pogut veure al cinema. En sortir d'un embafament d'arquitectura que us parla només d'una vida a flor de pell, aquells patis andalusos us retornen a l'home amb la seva vida més poètica i perenne.

Els exteriors, els últims, per exemple, Conxita Piquer rentant a l'ombra del molí

d'aigua en un paisatge tot sadollat del sol més cremant i lluminós, són també amarats d'invisibles sentiments. Parlen d'una emoció cruenta, i l'aire porta flaïres de tragèdia. Els primers compassos d'*Almería* d'Albeniz podrien traduir allò que sentim sense poder transcriure.

Adhuc el *dancing* de Sevilla ens ha pla-

MARIA LUZ CALLEJO en «La Bodega»

gut, perquè és avorrit com convé que sigui un *dancing*.

La cambra, sempre intel·ligent en la seva posició focal. Arran de terra tradueix el caràcter autoritari de la mestressa del «cortijo» i en la de l'episodi de la trista broma del toro, les successives posicions excèntriques de la cambra interpreten amb justesa l'esverament de les xicotes.

Totes les persones que evolucionen en aquest drama fort i veridic són de carn i ossos. Aquests films no convenen al gros públic, prou ho saben. Ni l'èxit que ha tingut *La Bodega* està a l'altura del que es mereixia, ni el que ha tingut ens pot il·lusionar gens ni mica quant al «públic». L'esforç generós de tants quadros es veu desbancat pels obrers de la frivolitat i *La Bodega*, el mateix que *El Vent*, i *el món mar-za* i tantes altres, obtenen la incomprensió d'aquells públics entre els quals no manquen persones que es permeten ostentar públicament la seva ignorància.

La Bodega, primer film espanyol, és un dels grans films realitzats fins avui.

J. PALAU

Ja ho sabeu...

—que la metafísica del *Bagavad Gita* ha estat filmada? És un film que vàrem veure fa uns quants dies amb el títol *La roda de la vida*.

—que gràcies a la propaganda portada a cap per Bernard Shaw, cinquanta membres del Parlament es preocuparan de la revisió de la censura cinematogràfica, que pel que es veu fa estralls tant allà com aquí?

PANORAMA

Pola Negri no necessita certes propagandes

Tots el diaris de tot el món contaven que Pola Negri, la famosa «star» que també podria fer-se anomenar Princesa Mdivani sinó que no fóra un nom tan popular, havia tingut, a Berlín, unes diferències amb el seu empresari, i que aquest, poc galant, havia fet embargar les joies d'ella.

Un periodista americà va afegir alguns comentaris a la història, sobretot que l'escena de les joies, entre les quals hi havia un superb collar, era una invenció de Pola Negri amb finalitats de propaganda.

I la dona del príncep Sergi Mdivani ha dit que una artista com ella, tan universalment coneguda, no té necessitat d'inventar cap història de joies robades per fer-se propaganda, ha portat el periodista als tribunals i li reclama 500.000 francs de danys i perjudicis.

El gos de Baskerville

Hom sentirà aquest famós ca en la versió sonora de l'admirable obra de Conan Doyle feta pel director d'escena Ricard Oswald, conegut sobretot pel seu film *Cagliostro*.

Les sonoritats afecten també els sorolls dels oratges que fustiguen el vell casal dels Baskerville, fantàstica construcció enclavada en les encontrades boïroses de l'alta Escòcia. Tot fa augurar un film de gran emoció. El que fa falta és que si realment està bé, algun llogater es cuido de portar-lo aquí, puix que ja sabem com la producció europea ens és quasi del tot desconeguda.

Sam Taylor i Shakespeare

Ja sap tothom que la «parella més feliç d'Hollywood» ha fet una adaptació cinematogràfica de *La feréstega domada* de Shakespeare, adaptació naturalment parlada. Els cartells a Broadway del film aquest, anunciaven en gran caràcters: Diàleg de Sam Taylor i Shakespeare. Tothom es preguntava qui era aquest il·lustre col·laborador de Shakespeare, fins a la data no mencionat en cap història literària.

No tothom precisament es feia aquesta pregunta; algú, assabentat de les coses cinematogràfiques, podia informar que Sam Taylor era un conegut autor de comèdies cinematogràfiques. Els destins del setè art que l'han metamorfozat en vuitè, l'han conduït com a tants altres a la literatura.

Estrellados

Deiem en un número anterior que Buster Keaton estudiava l'espanyol amb ferocitat exemplar. Avui podem dir més: ja té llest un film totalment parlat en la llengua de Cervantes. Cal, doncs, preparar-se a aquesta seriosa perspectiva: Buster Keaton l'impassible parlant.

Ens havíem en un principi resistit contra el film parlat. Ara ja ens hem donat, però creiem que alguns, Chaplin per exemple, no serien afectats per la novetat sonora. Entre aquestes classificàvem Buster Keaton. Veiem l'error dels nostres pronòstics i veiem que tota la gloriosa literatura glosada al marge de l'heroï d'*El comparsa* s'hauria de revisar; no hi ha més remei.

DIVENDRES, dia 16 de maig **Sessió de cinema MIRADOR**
a les deu de la nit, al Cinema **LIDO**

- Un film d'avantguarda.
- Els films culturals de Jean Painlevé.
- Un film d'avantguarda.
- Un film de Jean Epstein:

La caiguda de la casa Usher

NOTA. — Tal com anunciem en la plana de cinema, per dit cultat d'última hora, ens és impossible comentar aquest film d'Epstein, una de les obres més importants d'aquest «metteur en scène» i literat, un dels caps de la moderna cinematografia mundial d'avantguarda.

CINE PARIS

Tots els dies

EL PRIMER FILM SONOR RUS

Cants i balls russos Música russa

Espectacle d'avantguarda dirigit per Wladimir Strijevsky i interpretat per

La mundana. — Olga Tcheckowa
L'esposa. — Helen Steels
El marit. — Hans A. Schlettow
El nen. — Helm Nestri
El captaire. — Michael Tcheckow

L'ACCIÓ EN LA RUSSIA D'AVANTGUERRA

Exclusivas Renacimiento Films

FÈMINA

Extraordinari èxit de la famosa Parella Ideal

Janet Gaynor
Charles Farrell

en

Un Plato a la Americana

LA SEVA PRIMERA PRODUCCIÓ SONORA

FOX

OR DE LLEI DE LA PANTALLA

PULLOVERS I SUETERS

Jaume I, 11
Telèf. 11655

VEGEU

la vostra artista favorita

GRETA GARBO

al

TIVOLI

en

TENTACIÓN

amb Nils Asther, John Mc. Brown i Dorothy Sebastian.

Film

Metro - Goldwyn - Mayer

COLISEUM

setmana de

9^a El Desfile del Amor

Un film sonor PARAMOUNT

Les cançons d'aquesta pel·lícula han estat impressionades per Maurice Chevalier i Jeanette Mac Donald exclusivament en discos LA VOZ DE SU AMO.

LES ARTS DISCOS

THÉO VAN DOESBOURG

Després de Le Corbusier — amb un intermedí de dos anys — ens ha visitat Théo Van Doesbourg. Després de l'*Esprit Nouveau*, doncs, hem escoltat la veu de *Stijl*, o, amb més precisió la d'*Art Concret*, les quals, conjuntament amb la de *Cercle et Carré* (i malgrat l'actual desacord entre les dues publicacions) segueixen la tonada del grup iniciat a Holanda en 1916, la matriu del qual fou l'aparició de la revista *Stijl*. Sembla, doncs, que aquest grup s'ha subdividit en dos. Per una banda tenim Mondrian, Torres-García, Vantongerloo, Sepphor, etc., amb el seu portaveu *Cercle et Carré*, i per l'altra a Van Doesbourg, Carlsson, Héliou, Tutundjian i Wantz, amb l'*Organ Art Concret*. En aquestes dues tendències hi ha, evidentment, molts punts de contacte i certes coincidències de principis, però, també, importants diferències dogmàtiques. Per exposar degudament una informació analítica de les dues orientacions, em mancaria espai i, d'altra banda, potser us arribaria a saturar de teoritzacions estètiques. I en aquestes qüestions cal anar molt en compte amb la dosificació. (Un empatx d'estètica pot tenir pitjors conseqüències que el de mitja dotzena de pollastres rostits i farcits.) Només, si voleu, us deixaré tastar els *hors-d'œuvre* de la «pintura concreta». Els d'aquest grup diuen que:

1. L'art és universal.
 2. L'obra d'art deu ésser enterament concebuda i formada per l'esperit abans la seva execució; i no ha de rebre cap de les dades formals de la natura, ni de la sensualitat, ni de la sentimentalitat. Nosaltres volem excloure el lirisme, el dramatism, el simbolisme, etc.
 3. El quadre deu ésser enterament construït amb elements purament plàstics, és a dir, plans i colors. Un element pictural no té altra significació que «ell mateix»; per tant, el quadre no té altra significació que «ell mateix».
 4. La construcció del quadre, com també els seus elements, deu ésser simple i controlable visualment.
 5. La tècnica deu ésser mecànica, això és, exacta, anti-impressionista.
 6. Esforç per a la claredat absoluta.
- Per comparar els dos guisats, ara us hauria de presentar un plat de *Cercle et Carré*, però jo voldria, més aviat, parlar-vos de la conferència que dissabte passat va donar a la Sala Mozart l'arquitecte Théo Van Doesbourg.

«No ens ha dit res de nou», fou repetit moltes vegades pels assistents a la conferència. Els qui esperaven, doncs, una altra nova teoria, se n'anaven, en part, decebuts. Però jo entenc que precisament perquè no ens digué gran cosa inèdita, la dissertació de Van Doesbourg fou remarcable. Perquè és més convenient arribar a una estabilitat de la moderna concepció artística que a una successió d'excèntriques *boutades*. En la persistent coincidència (salvant, naturalment, la diferència individual i geogràfica) de la visió moderna, la nova Arquitectura podrà assolir resultats notables. Aquest fou el mèrit del conferenciant: insistir.

L'aportació de Doesbourg, però, no es limita tan sols a això. En les seves paraules hi ha una superació del dogmatisme apologetic-maquínista de Le Corbusier. En les il·lustracions de la conferència es tornaren a projectar «aquell» aeroplà, l'estació aèria d'Orly i «aquelles» màquines, però el comentari de l'arquitecte holandès ja no presentava aquella unió sentimental exposada ara fa dos anys per l'arquitecte suís.

Per un extremista com Doesbourg, és interessant sentir-li repetir: «Un hangar d'aeroplans és bell, però no pertany al fet artístic; és la bellesa de la utilitat que cal no confondre amb la bellesa de la catedral gòtica.» I aquestes altres: «L'esteticisme artístic a priori és equivocacat.» «L'Arquitectura és un art social.» «El ritme de la nos-

tra vida — diferent de la medieval — és la precisió.» Etc. etc.

Com tot conferenciant arquitectònic de certa envergadura, Doesbourg també ens presentà el seu projecte urbanístic de la ciutat «de demà». Segons ell, el desenvolupament de les ciutats ha originat la urbanització radial (cas de la plaça de l'Etoile, de París), la qual és deficient per les actuals necessitats de la circulació.

THEO VAN DOESBOURG

Al concepte tradicional de la ciutat oposa el seu remarcable projecte de ciutat circulatoria, que em sembla interessant donar a conèixer. En aquesta futura ciutat no hi hauria cap carrer, o millor dit, tota la ciutat seria el carrer. Com és possible? Senzillament: les cases estan bastides sobre uns grans pilars de 10 metres d'alçada, de manera que en el terreny de la ciutat només descansarien aquests suports. Si voleu una descripció més clara, imagineu-vos un seguit ordenat i equidistant de tauletes de nit (però que siguin de forma habitual) i tindreu la ciutat proposada per Doesbourg. Aleshores es podria circular no so's entre els espais no construïts (carrers, avui dia), sinó també per sota les construccions; per entre les potes de les simbòliques tauletes de nit. Però preguntareu: I per pujar i baixar de les habitacions? Solució: en cada un dels seus drets hi ha un ascensor que arriba fins a l'últim dels onze pisos de la casa. Així, doncs, per cada construcció hi ha quatre ascensors utilitzables. I les botigues?... Tot és a dalt. A pla carrer només hi hauria jardins i circulació. I els badocs que ens agrada tant passejar precisament, per encantar-nos davant dels aparadors? Guerra als badocs! Els habitants de la futura ciutat «circulatoria» no es podran permetre aquests innocents espais. La veritat, amic Van Doesbourg! Reconec la gran originalitat de la vostra concepció urbanística; confesso la meua concomitancia afecionada amb la tradició, però permeteu-me, i no em priveu de badar davant una llibreria de la Rambla o una pastisseria del carrer de Petritxol.

MÀRIUS GIFREDA

AL MARGE DE LA NOSTRA ENQUESTA

Amb la contesta publicada en aquesta mateixa pàgina, donem per acabada l'enquesta *Què penseu de l'Arquitectura moderna?* entre els senyors arquitectes. A tots els qui han tingut l'amabilitat de respondre la nostra invitació, adreçem el nostre agraïment i expressem les més efusives gràcies. Compreнем el silenci dels que no han respost, perquè ens fem càrrec que amb l'atenció i el temps que s'ha de dedicar per complir les nombroses obligacions de l'ofici no es pot atendre — amb tot i el desig de fer-ho — el nostre prec.

Els lectors que hagin seguit l'enquesta s'hauran donat de la diversitat d'opinions i comentaris exposats. I també suposo que convindran amb mi, a apreciar la bona qualitat del contingut en les respostes publicades.

Si haguéssim de treure'n conseqüències diríem que l'arquitectura anomenada moderna ha estat, en general, bastant ben tractada pels nostres arquitectes. Vaja! que n'ha sortit força bé de la prova.

Antoni de Ferrater

Crec que l'Arquitectura ha d'estar al servei de les necessitats de la vida i que tota la seva raó d'ésser és satisfer-les el millor que es pugui; però com que modernament la vida ha sofert importants transformacions, tant en el fons com en la forma, és de raó que l'Arquitectura per a complir amb el seu ideal de servei, es transformi així mateix en el fons i en la forma.

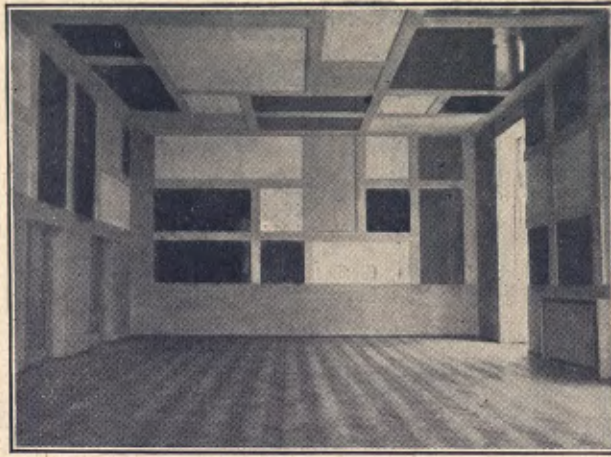
El lligam de l'Arquitectura amb les necessitats de la vida, no és pas cap novetat: aquesta relació és tan vella com l'Arquitectura mateixa. En las millors èpoques del seu desenvolupament, l'art de la construcció no ha pas recercat cap altra finalitat. Però s'ha de reconèixer que aquest programa tan racional s'ha deixat de banda moltes vegades en el transcurs del temps i especialment durant el segle propiament dit. D'ençà de l'època en què tot es sacrificava a la imitació servil de l'antiguitat, en què la columnata del temple grec semblava la fórmula que havia d'omplir totes les necessitats, fins l'època encara més lamentable en què els arquitectes adreçaven tots els seus esforços en l'ornamentació i la decoració de les façanes amb una profusió de motius manllevats a tots els estils o a cap d'ells, deixant l'interior de les cases sense higiene ni confort i algunes vegades, gairebé, sense llum ni ventilació, hi ha hagut una manca lamentable de principis racionals. Anant al darrere de la sumptuositat i de principis falsejats, l'Arquitectura era encara una construcció, però havia perdut la seva ànima i la seva psicologia, que és el que la fa més interessant, el que en un edifici s'adreça directament a la nostra sensibilitat, l'arrevata i la somou.

Es parla molt de cubs, de volums, de construcció racional; que una casa és una màquina per habitar. Algú, seduït per la nova bellesa que han creat en obres especials, alguns enginyers de gran talent han cregut trobar-hi, ells també i en fórmules matemàtiques, l'ideal de bellesa pròpi de la nostra època; potser sí que és això, però jo no ho crec pas així, perquè entenc que l'arquitecte no és únicament un constructor, sinó que demés ha de tenir alguna cosa de psicòleg i potser de metge, o sigui que tingui en compte el nostre benestar físic, com és natural, al mateix temps que el benestar moral; ha de recordar-se de l'esperit, de la sensibilitat, en fi, del que fa la veritable personalitat, que ha de sentir en un ambient creat exprés per ella per un veritable arquitecte, l'emoció que produeix una obra d'art.

Aquest programa, en el fons, no té res d'essencialment modern: es trobaria ja realitzat en vivendes de segles enrera, i penso que fora d'un gran atreviment la pretensió d'ésser modern no devent res als exemples del passat, afirmant que uns materials nous i unes necessitats noves suprimixen absolutament tot el que tanmateix hi ha de permanent en l'home, tant de sentiments com de necessitats físiques i morals; per això crec que no devem oblidar la tradició il·la-

lina i mediterrània, servant del classicisme l'ordenació i la classificació, que entenc han d'ésser permanents, i rebutjant l'academicisme i l'encarcament; si altres nacions tenen llur arquitectura moderna, ben seva és; però aquí hem de tenir la nostra.

Analitzant a fons l'ànima contemporània i l'esperit del nostre temps, és com trobarem els mitjans per a crear obres que respectant la tradició tinguin un esperit modern. En tota creació arquitectònica lluitem i s'han d'equilibrar dues preocupacions força

VAN DOESBOURG. — Sala de festes del casino d'esbarjos Aubette a Estrasburg (1926 - 1928)

diferents. La de mantenir els principis que resten permanents a través dels segles, i al mateix temps la de deslliurar-se'n, més ben dit, la de fer-los suficientment flexibles per a posar-los d'acord amb les necessitats de la gent d'un país i d'una època: la dificultat és la realització d'aquest equilibri.

Els principis permanents en el que fa referència a la composició de masses, es resumeixen en poques paraules i estan continguts en aquesta definició, diguem-ne incompleta, que es podria donar de l'Arquitectura: l'art de crear un conjunt estètic de volum (principi estàtic) i de combinar en llur superfície els efectes d'il·luminació, tant si la llum que els produeix és natural com si és artificial (principi dinàmic).

La resta és secundari, inclosa la importància dels materials emprats, fusta, ferro, pedra, maó o formigó armat, fusta, ferro, moltíssim la influència que han de tenir els materials emprats, sobretot el formigó armat, sobre l'estil arquitectònic; és veritat, perquè no es deu falsejar una estructura, però és molt fàcil, emprant els procediments més moderns de construcció, que resulti un edifici que no tingui res de modern, i en canvi es pot fer amb maó, fusta i ferro una obra del tot conforme amb l'estètica i les necessitats actuals.

La recerca del confort per tots els mitjans que estiguin al nostre abast, confort que assegurui a la vegada el benestar físic i el moral, condueix per força a l'adopció de tals o tals altres volums, de tals o tals altres proporcions, de tals o tals altres disposicions exteriors i interiors de l'estatge, oficina, fabrica, etc., i crec que tenim el dret de trobar les més belles, les solucions que ens donin el màxim de satisfacció sota tots els aspectes.

Em penso que amb bona voluntat es podria deduir de l'exposat fins ara, que així com crec que no hi ha cap fórmula per a fer un clàssic, així mateix no n'hi ha pas cap que emprant-la al peu de la lletra autoritzi a ningú per a creure's modern. Aixoplugar-se al cubisme, construir cases que semblen presons, exagerar la nuesa de les superfícies, abusar en les façanes de les obertures no simètriques, fer per principi totes les finestres apaisades, suprimir sistemàticament les teulades i un grapat de coses més per aquest mateix estil, són uns mitjans purament exteriors i petits, que permeten a alguns donar-se una actitud revolucionària, fer-se la il·lusió a ells mateixos que són moderns... i fastiguejar el públic del modernisme.

L'arquitectura més moderna, és a dir, la que millor tradueix a la pràctica les necessitats de la seva època, no consisteix pas en la recerca sistemàtica de la novetat; la novetat se l'ha de trobar quasi bé sense voler-ho, perquè tot projecte d'arquitectura estudiat amb una ferma voluntat d'objectivitat, amb un veritable desig de posar al servei del públic tots els mitjans i recursos que hi ha en l'art de construir, i de fer correspondre el més exactament possible un edifici amb l'ús a què se'l destina, té molt camí guanyat, per no dir tot, per a arribar a ésser una creació interessant i moderna.

DISCOS

Música teatral

Amb la música teatral es podia deixar una mica de banda l'enregistrament de les obres de gran cartell, que l'escena ja les prodiga prou, i editar d'altres de més valor i encara de més qualitat per al disc, com fóra la divulgació de les òperes de Mozart i dels vuitcentistes italians i francesos. Actualment no hi ha programa mensual que no contingui obres de Verdi, Puccini o Donizetti, i cal confessar que ja no se sap quin fragment triar de llurs obres, que no sigui prou divulgat.

En el catàleg del mes trobem aplegats, en un disc que omple el tenor Fleta, un fragment de *Tosca* i la jota de la sarsuela *El trust de los tenorios*, i en tots dos fragments aquest popular artista prodiga els efectismes de mitja veu, cadències extremes, etc., amb els quals fàcilment guanya el públic.

En altres gèneres musicals, el disc ha servit per a enlairar el gust del públic. La producció de música simfònica, per exemple, s'ha apartat aviat de les obres efectistes de poc valor per anar a poc a poc a la formació d'una discoteca en la qual no caben aquestes obres, sinó les de valor real. Hi ha molta gent que no té prou voluntat per anar a un concert, i en canvi aguantant l'audició íntegra de cinc discos d'una simfonia de Brahms.

Val a dir que en això els intèrprets són l'obstacle principal per a dignificar el repertori de música teatral, que no abandonen fàcilment les obres que més popularitat els han donat.

Hi ha artistes, però, que sense moure's del repertori italià saben trobar les obres que s'aparten a una mica de la vulgaritat: tal s'escau amb la senyora Toti dal Monte. El disc que omple amb l'ària de *La Sonàmbula* i amb un fragment de *Falstaff*, els canta amb un art admirable i ens fa adonar, principalment amb aquest fragment de l'òpera de Verdi, de la bellesa d'aquesta obra, de la qual tan poques representacions es donen.

Elisabeth Rethberg, amb el tenor de gran fama Lauri-Volpi canten el duo del tercer acte d'*Aida*, fragment de gran empenya, del qual només surten amb facilitat artistes com aquests que omplen aquest disc.

La música vocal confiada a solistes, que no és d'òpera, no sovinteja en el disc, tot i les seves qualitats per a l'enregistrament. A hores d'ara seria d'una gran oportunitat l'edició en disc de les cançons de Schubert o de la sèrie de *L'amor del poeta*.

Música vocal

La música coral es presenta aquest mes amb les Agrupacions que ja ens són conegudes. L'Orfeó Català, aquest gran instrument d'interpretació, s'amotilla igual a la senzillesa de la cançó popular com s'enlaira amb les obres de Victoria. L'Orfeó de Cegues de Santa Llúcia canta dues cançons populars catalanes de caràcters que s'escauen a la qualitat de les veus d'aquesta Agrupació.

Del Quartet Vocal de Santa Cecília, aquesta novella Agrupació, el disc s'encarrega de fer-nos adonar cada mes dels seus avenços tot seguint un gènere peculiar de cançons. Hom hi troba, més que una perfecció individual de veus, un sentit de conjunt sempre reeixit i una tonalitat apropiada a les característiques del disc. Per fi, els Revellers canten dues cançons que no s'aparten de l'estil per ells cultivats des de fa temps i al qual salva la monotonia que podria produir l'art amb què les canten.

J. G.

El trust de los tenorios (Serrano). Jota. M. Fleta. — *Tosca* (Puccini). Cla. del Gramòfon, DA 1087.

Falstaff (Verdi). Toti Dal Monte. — *La Sonàmbula* (Bellini). Toti Dal Monte. Cla. del Gramòfon, DB 1317.

Aida. Acte III (Verdi). E. Rethberg i G. Lauri-Volpi. Cla. del Gramòfon, DB 1341.

El noi de la mare (Verdaguer i Nicolau). Orfeó Català. Cla. del Gramòfon, AB 577.

O magnum misterium (Victoria). Orfeó Català. — *Coligaverum mei* (Victoria). Orfeó Català. Cla. del Gramòfon, AB 578.

El comte Arnau (Moreira). Orfeó de Cegues de Santa Llúcia. — *Raimundeta* (Sancho Marraco). Orfeó de Cegues de Santa Llúcia, AE 2959.

Podiv Along (Robison). Els Revellers, Wake up! Chillun, Wake up (Robison). Els Revellers. AE 2958.

El Desfile del Amor

EN DISCOS

BROADCAST

EL DISC QUE MILLORA ELS APARELLS

Insuperable impressió

El més econòmic: A 5 i 6'50 ptes.

Preus únics

CASA ALEMANY

Secció de Música

Via Layetana, 39. - BARCELONA

Reproduccions d'Art Escultòric

LA VENUS GENETRIX i centenars d'altres reproduccions directes de l'estatuària clàssica, grega o llatina i motius ornamentals de tots els estils i èpoques, constitueixen les nostres galeries d'art. Disposem d'extenses col·leccions de bustos, estàtues, imatges, relleus, làmpares, aplics, pedestals, & i articles per a la decoració de jardins, tals com gerros, testos, bancs, brolladors, & per harmonitzar en cada cas amb el caràcter del conjunt.

LENA, S. A.

Rosselló, 238 (junt P. de Gràcia) - Barcelona

El Sol serà el seu invitat si decideix festejar les seves noces al

Restaurant del Parc

MOBILIARI D'ART BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissar. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285 BARCELONA

Art Antic i Modern

MOYSEION

Archs, 6 Entressol Tel. 22658

ELS NAUFRAGS

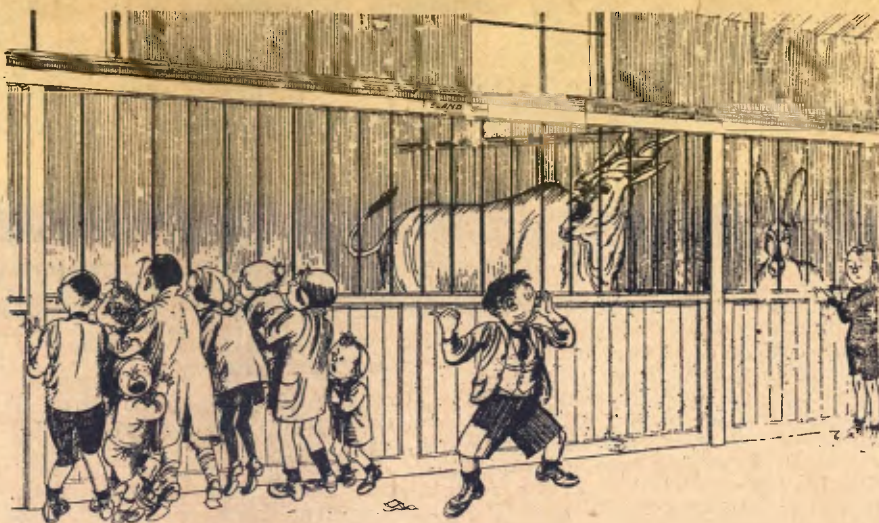
Ella. — On som?
Ell. — No ho sé, també sóc foraster.

(Judge.)

— Trenta cinc anys, la baronesa? I ca!
— Jo sempre he sentit dir que tenia aquesta edat.

(Dimanche illustré.)

— Corre, corre, hi ha un ratolí en aquesta gàbia!

(Passing Show.)

— Quina sort que tens, viure en un sisè pis!

(Dimanche illustré.)

EXPOSICIÓ DE BARCELONA DE 1930

Avui, oberta des de les deu del matí fins a les nou de la nit. — Preu d'entrada al recinte: 1'05 ptes.

Palau Nacional

Obert des de les deu del matí fins a les sis de la tarda. — Preu d'entrada, 1,05 pessetes

Palau de les Missions

Obert de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda. — Preu d'entrada, 0,50 pessetes

EL PUBLIC PODRA CONTEMPLAR ELS JOCS D'AIGUA DE LES 5,45 A LES 7 DE LA TARDA
BROLLADOR LLUMINÓS I CASCADES EN COMBINACIONS ALTERNADES DE 7 A 8,30 DE LA TARDA

GRAN PARC D'ATRACCIONS

Palau de Projeccions

Avui dijous, dia 15, a les sis de la tarda, al teatre del Palau de Projeccions, concert extraordinari de Música Nacional, per la Banda Municipal de Barcelona, dirigida per l'il·lustre **Mtre. Lamote de Grignon**, en honor dels senyors participants en el viatge turístic musical per Espanya, sota el següent programa:

PRIMERA PART

AMADEU VIVES	Preludi de l'òpera <i>Maruxa</i> .
ENRIC MORERA	Escena i Dansa del Foc de l'òpera <i>Tassar</i>
JOAQUIM TURINA	<i>Dos Danzas Fantásticas</i> .
ENRIC GRANADOS	Intermedi de <i>Goyescas</i> .
LAMOTE DE GRIGNON	<i>Andalucía</i> , quadro simfònic.

SEGONA PART

ALBÉNIZ - LAMOTE DE GRIGNON	a) <i>Corpus en Sevilla</i> .
LAMOTE DE GRIGNON (FILL)	b) <i>El Albaicín</i> , de la suite <i>Iberia</i> .
J. JIMÉNEZ	<i>Nupcial</i> (Sardana).
USANDIZAGA	Intermedi del <i>Baile de Luis Alonso</i> .
	Pantomima de <i>Las Golondrinas</i> .

NOTA. — Despatx d'entrades i localitats a la taquilla oficial de l'Exposició, Unió Musical, de quatre a sis de la tarda, i Centre de Localitats.

Poble Espanyol

Avui dijous, dia 15, a les cinc de la tarda, gran festival a la Plaça Major del Poble Espanyol, a càrrec de la benomenada rondalla gallega "Airiños d'a miña terra", amb el següent programa:

PRIMERA PART

1. — <i>Os teus ollos</i>	CHANE.
2. — <i>Rafasodia Gallega</i>	SANTOS.
3. — <i>Sevilla</i>	ALBÉNIZ.
4. — <i>Per tu ploro</i> (Sardana)	VENTURA.
5. — <i>Lugo - Ferrol</i>	BANDOT.

TERCERA PART

1. — <i>Mosaico de temas rusos</i>	LÁNDIZ.
2. — <i>Follas novas</i>	BRAUE.
3. — <i>Negra sombra</i>	MONTES.
4. — <i>Sardana de les Monges</i>	MORERA.
5. — <i>Cántigas e agarimos</i>	DEL RÍO.

SEGONA PART

Balls de la regió gallega, amb acompanyament de gaita, bombo i tamboril.

Llits daurats i de ferro : Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja : Material sanitari, etc.

Únic despatx de la Fàbrica:

Balmes, 2. - BARCELONA

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer
un producte
per tot
Catalunya

Useu pel cap

Loción ViVina

Enforteix el cabell

No cura calvos,
però els evita.

Farmàcia: Escudillers, 61

BABY-LAX

El millor
LAXANT-PURGANT

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Faller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10916
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors

per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis
d'rión (mal de pedra), Bronquitis paren-
quimatoses, Neftritis crònica, es curarà
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, V. SALMERÓN, 123

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telegr.: "CARBURS"

BARCELONA

Mallorca, 234

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Cor-
cubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques
a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a
Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO
SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó
i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris
i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOME-
TRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS